

In Pseudo-Galenicos sive in eos, qui phlebotomiam, cathartica, et vesicantia remedia effraenate, temere, et inconsulte praescribunt actiones tres / [Niccolò Lanzani].

Contributors

Lanzani, Niccolò, 1671?-1744.

Publication/Creation

Neapoli : G. Roselli, 1703.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/pevknmzy>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

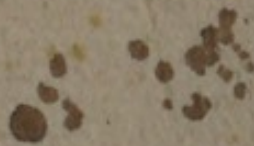
Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

322 34/A

L. LIV

18/2

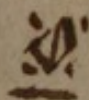

Pa. Petroni Invetse.

NICOLAI LANZANI
IN PSEUDO-GALENICOS
ACTIONS.

NICOLAUS MAZZANI

IN PSEUDO-CALENICOS

ACTIO III.

NICOLAI LANZANI

NEAPOLITANI

Art. & Med. Doct.

Celeb. Acad. Incuriosorum Socii

I N

PSEUDO-GALENICOS

SIVE IN EOS;

Qui Phlebotomiam, Cathartica, & Vesicantia Remedia effrenatè, temerè, & inconsultè prescribunt

ACTIONES TRES.

NEAPOLI.

E Typographia Josephi Roselli MDCCIII.
Superiorum permissu.

NICOLAUS LAMBERTUS

DE TABULA ANATOMICA

PEREGRINUS GALLENICUS

DE SYLVE IN FOS

Quilibatantiam, Calbarica, & 1782
Lambertus Gallicus, Tabulae
& Tabulae peritum

1782

1782

Illustriss. & Excellentiss. Domino

D. FRANCISCO MARIAE

S P I N E L L I

Principi Scaleæ, Musuracæ Mar-
chioni, &c.

Nicolaus Lanzani S. P. D.

 I quantum temporis ,
Excellentissime Domi-
ne, in decernendo an
hoc opusculum typis
mandandum, nec ne, consumpsi,
tantum in eligendum Patronum,
cujus sub auspicio in publicum exi-
ret, erogassem, res profectò in lon-
gum abiisset. Verùm, quæ cura me
diu attigit in opere emittendo, me
nec per momentum quidem, cui id

dicarem, perstrinxit. Siquidem mihi vix cogitanti, cujus sub auspiciis hæ meæ Actiones prodirent, præ cæteris omnibus Tuum Amplissimum Nomen illico occurrit. Quo quidem nihil mihi opportunius offerri potuit; etenim si Patrocinium non ab alio expetendum est, quàm à Principe Viro, qui nedùm Nomine, Generis Nobilitate, Gratia, & Auctoritate, sed etiam Ingenio, Eruditione, & Doctrina plurimùm valeat: Ad quemnam igitur mea mentis acies, & consilii ratio meliùs dirigenda erat, nisi ad Te, qui sub primo ætatis flore, quo reliqui aut otio affluunt, aut ad voluptates omni impetu feruntur, Atavorum exemplo, incredibili literarum studio incensus, omnibus ingenuis, ac
libe-

liberalibus disciplinis animum ex-
ornes. Quæ in Te uno tanta con-
cordia, suavique vinculo copulan-
tur, ut qui Te in Humanitatis stu-
diis versatum dixerit, injuriam pro-
fectò irrogat, nisi Te quoque bonæ,
reconditæque Philosophiæ præce-
ptis imbutum: Qui Mathematicis
disciplinis excultum, nisi Te
Historiarum valde peritum: Qui
Musarum alumnus, nisi Te
multarum linguarum usu prædi-
tum prædicaverit. Quæ quidem
non modò iis, qui Te familiari-
ter utuntur, verùm etiam omni-
bus sic cognita, & perspecta sunt,
ut summa in Te spes in rebus maxi-
mis gerendis, summaq; politioris
literaturæ expectatio collocatur.
Verùm illud majori laude dignum

videtur , quòd cum tanta doctrinæ
varietate juncto quoq; foedere ap-
parent eximius Animi Candor , se-
nilis in gravissimis rebus Prudentia,
in omni fortuna Constantia , Eque-
stris Ordinis Ostentatio , Pietas sin-
gularis , Sanguinis Nobilitas nulli
secunda . De qua si dicere insti-
tuam, vereor ne, cum dicendi prin-
cipium vel facillimè invenero, exi-
tum reperire non possim; Nam quis
Tui Generis initium recensere va-
let , si id nedum clarissimis monu-
mentis mandatur, verùm & Poste-
ritati tot excelsis, ac omni gloria de-
coratis Familiis feliciter propaga-
tur , easq; ceu Truncus ut proprios
ramos agnoscit ? Quis Tuorum
Majorum præclarissima Gesta, Titu-
los, Principatus, Fasces, exercituum

Præ-

Præfecturas, Infulas, Purpuras, alia-
que insignia , & ornamenta nar-
rare queat? Nemo quidem : Tot
enim, tantaque sunt , ut instar Tor-
rentis affluentia , quemcunque ea
laudaturum, etsi Tulliana dicendi
ubertate firmatum, transversim ab-
ripere valent . At quò imprudens
evasi? Cæcutire demerui, hebetem
meorum oculorum aciem in tan-
to lumine siderum Tui Gentilitii
Stemmatis figendo : Sidera enim
Firmamenti, ut illustrentur, verbo-
rum ornatu non indigent : Tui In-
clyti Generis Stellæ, ut nitidam vi-
brent lucem, mea vel aliorum pro-
batione non egent ; quippe quæ, ut
primæ magnitudinis, & excelso at-
que illustri sitæ loco, satis per se,
nullo adhibito alienæ orationis lu-

mine in oculos omniū incurrunt.
Porro quod meum animum magis
inducit, ut sub Tui Nominis patro-
cinio hasce meas elucubrationes
evulgem, Tuoque politicissimo Iudi-
cio subjiciam, est, quòd in Perillustri
Tua Domo literas defigere sedem
intueor; quoniam eos omnes, qui
ad studia incumbūt, singulari qua-
dam benignitate prosequeris, &
mira animi hilaritate allicis. Quod
si in more positum, institutoque
Majorum Tuorum semper fuit, at-
tamen Tibi, nescio quo pacto, ma-
gis proprium est. Etenim inter alios
virtute conspicuos Viros, quibus
stricta necessitudine adjunctus, quo-
rūq; colloquiis quàm maximè frue-
ris, præcellunt Gregorius Calopre-
se inter Philosophos hac tempesta-

te propemodū singularis, omnium-
que bonarum Artium exemplar, &
Iohannes Iacobus Morano, Vir
suavissimis moribus præstans, ac o-
mni literarum generi deditus: De
quibus si apud Te, Excellentissime
Princeps, dicere velim, vereor ne
mihi idem eveniat, quod illi conti-
gisse fertur, qui cum apud Lacedæ-
monios Herculem laudibus ornare
vellet, atque ideo eorum gratiam
se aucupaturum putaret, inspera-
tum istud responsum ab ipsis obti-
nuit. Quis Herculem detrectet,
aut excretur? Quis illum in Di-
vorum numerum referre dubitet?
ut tu nobis tanti Numinis velut
ignaris illum laudare audeas, quem
magno cultu hac in Patria passim
veneramur. Sed alius erit de his di-

cendi locus; neque hoc mihi pro-
positum est in præsentia, sed tan-
tùm à Te petere, ut hæc actiones
Celsissimo Tuo Nomini inscribi
patiaris. Quod si feceris, nedum,
pro ejus gravitate atque splendore,
ipsis cæteroquin humili atque ob-
scuro stylo conscriptis, gravitatis
ac luminis plurimum arcessetur,
sed etiam à censoria Aristarchi vir-
gula, invidique dentis rabido mor-
su fartas tectas spero fore ut conser-
ventur. Vale diu sospes, Excellen-
tissime Domine, Nobilitatis Orna-
mentum, Literarum Decus, Lite-
ratorum Mecœnas, & me, qua pol-
les humanitate, una cum tuis fa-
mulis annuera. Neapoli Kal. No-
vembris, Anno CIO. IDCC. III.

Illustriss. e Reverendiss. Signore.

Giuseppe Roselli Stampatore de' Libri
supplicando espone a V.S. Illustriss.
come desidera stampare un libretto intito-
lato: *Nicolai Lanzani Neapolitani Art. &
Med. Doct. in Pseudo Galenicos, sive in eos,
qui Phlebotomiam, Cathartica, & Vesicantia
Remedia effrenatè, temerè, & inconsultè
prescribunt Actiones tres*: supplica intanto
V.S. Illustriss. commetterne la revisione
a chi meglio le parerà, e lo riceverà a gra-
zia ut Deus.

*Rev. D. D. Silvester de Fusco revideat, &
referat. Neap. 25. Januarii 1703.*

JANUARIUS DE AURIA VIC. CAPIT.

D. Petr. Marc. Giptius Can. Dep.

ILLUSTRISS. ET REVERENDISS. DOMINE.

Opusculum, titulo prænotatum, Nico-
lai Lanz. Art. & Med Doct. in Pseudo-
Galenicos, &c. *Actiones tres*, excultissimè
elaboratum, diligenti oculo perlegi; ac in

eo nedum omnia Catholicæ Fidei, & pro-
bis moribus consonantia inveni; quin &
dicendi suavitas, & verborum delectus,
acumen, ingenium, venustas adeò animum
allexit, ut repetito excursu pervolvi, sem-
perque *Aurum liquatum in literas visum*
est. Dignum ergo, ut publicam fruatur
lucem existimo, cum & perutile sit, ad di-
gnoscentiam in posterum ingenuam Gale-
ni doctrinam, hac tempestate, tam incon-
sideratè jactatam. Ita censeo. Neap. Kal.
Martii 1703.

Dom. Tuæ Illustriss. & Rev.

Humill. & Addictiss. Servus
Silvester de Fusco S.T.D. & Mag.
Parochus Eccl. Metrop.

Attenta suprascripta relatione Rev. D. Re-
visoris, quod potest imprimi, Imprima-
tur. Neap. 15. Junii 1703.

JANUARIUS DE AURIA VIC. GEN.

D. Petr. Marc. Giptius Can. Dep.

Eccel-

Eccellentissimo Signore.

Giuseppe Roselli Stampatore de' Libri supplicando espone a V.E. come desidera stampare un libretto intitolato: *Nicolai Lanzani Neap. Art. & Med. Doct. in Pseudo-Galenicos, sive in eos, qui Phlebotomiam, Cathartica, & Vesicantia Remedia, effrenatè, temerè, & inconsultè præscribunt Actiones tres.* Supplica intanto V.E. commettere la revisione a chi meglio le pareirà, e lo riceverà a grazia ut Deus.

Magnif. Art. & Medic. Doct. Hieronymus Piperi videat, & in scriptis referat,

GASCON R. GUERRERO R. BISCARDUS R.

Provisum per S. E. Neap. 22. Januarii

1703.

Portius.

EXCELLENTISSIME DOMINE.

Libellum, cui titulus: *Nicolai Lanzani Neapolitani Art. & Med. Doct. in Pseudo-Galenicos, &c.* legisse, probasse fuit; in

eo enim, velut in germano Latinitatis
campo omnem Medicinæ segetem efflore-
scere perspexi; nullamque erroris proca-
cem spinam apparere, quæ Regale Lili-
um, bonorumque morum florem vel leviter
lædat, adinveni: Quapropter meâ quidem
sententiâ non typis modò, verùm etiam
æternitati mandandum censeo. Neapoli
IV. Kalendas Junii 1703.

Excellentiæ Vestræ

Addictissimus Famulus
Hieronymus Piperi.

Visa suprascripta relatione imprimatur,
verùm in publicatione servetur Regia
Pragmatica.

GUERRERO R. BISCARDUS R.

Provisum per S. E. Neap. 30. Julii 1703.
Portius.

Cet. Spect. Reg. imped.

*Illustriss. Domino Abb. D. Ignatio de Lauro
Incuriosorum Rosanensis Academiae
Archiacademico S. P.*

Opus in Pseudo-Galenicos ab Art. & Med. Doctore D. Nicolao Lanzani nostræ Academiae emeritissimo Consocio concinnè, omnique eruditione elaboratum libentissimo animo accuratè perlegi. Et cum lumen, decusque suis laboribus nostro scientiarum cœtui afferat, conferat; & prælo dignum, & ut Academici præferre nomen possit agnovi, & Consociis tanto de Viro gratulor, Tibique, Eruditissime Princeps, refero. Neap. X. Kal. Decembris Ann. Salutis MDCCIII.

V. I. D. Andreas Perrucci Censor Acad.

ABB. IGNATIUS DE LAURO INCURIOS.
ACAD. PRINCEPS.

*Accusatores esse in Civitate uti-
le est, ut metu contineatur
audacia.*

Cicero pro Sext. Rosc. Amer.

AUCTOR LECTORI

Ereor, Amice Lector, ne vel in ipso hujus Libri vestibulo frontem contrahas, ac sub ipso met titulo me nimis audacem in Galenicam Sectam damnes? Sed quid metuo? quid dubito?

Num si titulum perlegas, me in PSEUDO-GALENICOS, & haud in veros Galeni Assedlas, invehi clarè intelliges? Specta denuò, Benevole Lector, titulum, ejusque verba etiam atque etiam expende; phlebotomia ne, cathartici, & vesicantium abusus, an usus à me hoc opusculo exagitetur? Abusum equidem increpo atque accuso: quippè cum IN EOS, QUI PHLEBOTOMIAM, CATHARTICA, ET VESICANTIA REMEDIA EFFRÆNATE, TEMERE, ET INCONSULTE PRÆSCRIBUNT vehementiùs declamem. Quod ut non abs re me fecisse existimes, quænam id mihi elucubrandi occasio fuit, te lateat nolim. Cum ex eo tempore, quo Praxi Medicæ operam dedi, phlebotomiam, cathartica & vesicantia remedia à quibusdam Medicis, qui se Galenicos plebi venditabant, in Cælum usque laudibus efferri, & quæcunq;

esset febris, quicumque morbus ea inconsiderate praescribi, observassem, in animo semper meo quoddam desiderii igniculum insedit, opusculo quodam tam perniciosum abusum perstringendi. Quem autem cum quotidie magis, magisque percrebescere vidissem, ut ei tandem finis imponeretur, pristinusque Galenicae Sectae candor restitueretur, manum operi celeriter admovi. In quo quidem elaborando non parum molestiae sustinui; quippe quod subsecivo tempore à me confectum fuit. Itaque ego neque temeritate, neque livore, aut malevolentia adductus hanc in me provinciam suscepi; sed me singularis Amor veritatis, & communis omnium salus, quae semper spectavi, ad hoc opus aggrediendum permorunt, atque impulerunt. Cui, cum extremam prorsus manum apposuissem, ac me nimis in hosce Medicastrose sevisse observassem, in spongiam id potius incumbere, quam in Typographorum officinis excudere censui. Verum cum in manus & oculos meum hoc opusculum plurimum Amicorum emunctae naris pervenisset, non modo non reprobari, verum & me, quod tandiu illud celavi, exprobari agnovissem, praelo tandem committere decrevi. Cumque ita statuissem, diu anceps fui, quid potissimum

num nominis ei imponerem, & quanquam
mibi satis ampla, atque magnifica occurrerent
nomina, quibus explicandis, utramque, ut
ajunt, paginam implerem, satius esse tamen
dixi, si ex tot, tantisque decoris nominibus
simplex illud Actionis eligerem. Hinc non te-
merè, ut reor, hosce meos labores ACTIONES
inscripsi; utpote iis, exemplum Actionum Ci-
ceronis in Catilinam, & Cajum Verrem secu-
tus, in judicium falsos Galeni Sectatores ve-
luti convocem, & errore convictos è Medico-
rum albo expungendos esse apertè demonstrarem.
Quare ne hæc meæ Actiones ab iis, quæ in Ro-
stris, atque in Foro habitæ sunt, discreparent,
speciosa uti fictione oportuit, me nempe in nu-
meroso Auditorum conventu declamare, in
quo non modò Populus, & Clarorum Virorum
Cœtus cum Amplissimo Senatu coadunati, ve-
rùm & Galenicæ Doctrinæ Corruptores,
PSEUDO-GALENICORUM nomine essent
convocati. Dedi insuper operam, ut, sicubi
Hippocratis, Galeni, vel aliorum Auctorum
sententias mihi usurpare commodum fuit, loca,
ex quibus illas excerpfi, in margine diligen-
ter annotarentur; & ne quid asperum, vel
intercisum, quod Oratorium stylum deturpa-
ret, inter legendum tibi objiceretur, propria
eorum

eorum verba contortis virgulis designanda
curavi. Præterea ad tadium, quod ex lon-
giore lectione oriri solet, demulcendum, notu-
las etiam in margine distribui, quibus ea, quæ
in multis paginis differuntur, artificiosa qua-
dam verborum brevitate includantur. Te
interim rogo, si in meo hoc opusculo acerbius
aliquod verbum in Pseudo Galenicos offendas,
meque aliquando, ut cum Plauto loquar, lapi-
des loqui, inspicias, ne quid culpæ in meum
animum, qui semper à conviciis procul abfuit,
sed in Declamatorum, quo usus sum, stylum
transferas, quibus, ut optimè calles, major
dicendi libertas, & acrior instandi vis ex lege
Rhetorum permittitur. Itaque si in verba
Expunctionis, Abrasionis eorum nominum è
Medicorum albo, & in quid hujusmodi vocum
tuus oculus fortè incurrat, nolim hæc acida
linguâ à me dicta existimes; animo enim re-
luctante ex calamo, nescio qua declamatoria
vi percito, effluxa fuere; equidem, ex commu-
ni Fori instituto, ad Actoris munus spectat, ut
in reos in jus compulsos, denunciata culpâ,
aliquid pœnæ infligatur. Præterquamquod
illud unum hæc super re, velim cogites, hæc
meas Actiones merum commentum esse. Ne-
que te latere opinor, si Sanguinarios, Sterco-
rarios,

varios, Veterinarios eos nonnunquam appel-
lem, hæc nomina à Religioſſimis etiam Viris
in illos, qui Phlebotomiâ, Catharticis, & Ve-
ſificantibus Remediis intemperanter uſi fuere,
injecta fuiſſe. Quo fit præterea, ut ſi aliquis ſe
offenſum declaret, ipſe ſe met accuſet, non
meas Actiones: Tollat abuſum; in præſcriben-
dis ſic temerè huiusmodi remediis ſe cohibeat;
uſumque ſibi retineat, & confestim ex iudicio
evadat; quin Pſeudo-Galenici poſito quoque
nomine, nedum in noſtrum numerum adſcri-
bemus, verùm & datis, junctis que dexteris
arctiſſimo amicitia vinculo conjuncti erimus.
At ſi mea in jacula ſpontè incurrat, & cum ſe
fractum, ac percuſum videat, non recedat; ſed
in eadem animi obſtinatione, abuſus præfractè
tuendo, permaneat; quid dolet, ſi hanc tech-
nam in ſe ipſum ſtruit, & ut in proverbio eſt,
Mala ad ſe trahit, tanquam Cœcias nubes?
Palmare eſt illud Seneca monitum lib. 2. de
Ira cap. 34. „ Percuſſit te? Recede; refe-
„ riendo enim, & occasionem dabis ſæpius
„ feriendi, & excuſationem „ Porro ſcias ve-
lim, ne me tanquam Plagiarium Scriptorem
accuſes, me multa ex variis Auctoſibus (id
quod dicere non erubeſco) excerpſiſſe; at, ut
ea, vel obſcura facilia redderem, vel ut
ſparſim

Sparsim dicta in unum colligerem, atque, ut ad id, quod scriberem, aptè caderent, plures, ut dici solet, lucernarum fuligines à me hausta fuere. Postremò te, priusquam valere jubeam, monitum velim, me alias Actiones inchoatas, atque rudes contra nonnullos alios Medicorum abusus in manibus habere, quas, si hæ tibi arriserint, quamprimum absolutas, perpolitatasque typis excusas videris. Vale, & præsentì literario munusculo, qualecunque id sit, fave, & fruerè.

I N

PSEUDO GALENICOS,

S I V E

In eos, qui Phlebotomiam, Cathartica & Vesicantia Remedia effrenatè, temerè, & inconsultè præscribunt,

ACTIONES TRES.

P R Æ F A T I O.

Uousque tandem abutemini Pseudo-Galenici patientiâ nostrâ? quandiù nos confidentia ista vestra eludet? quem ad finem se jaçtabit, & quid quæret animus vester audacissimus? Nihil ne vos queribundæ Civium voces, nihil Sapientum à vèstra medendi methodo alienatio, nihil Vulgi disjunçtio, nihil Artis Medicæ decus & incrementum, nihil Medicorum Galenicam instaurantium Sectam summa auctori-tas, amplissima dignitas moverunt? Patere vestram incuriam non cognoscitis? Omnibus jam detecta vestra non videtis errata? Quid præposterâ phlebotomiâ, quid impor-

A

tu-

*tuna catharsi, quid intempestivis vesicanti-
 bus patraſtis, quem noſtrum ignorare arbi-
 tramini? O tempora, o mores! Senatus hoc
 intelligit, Magiſtratus videt; hi tamen
 adhuc nobiſcum vivunt. Vivunt? immo verò
 exitioſis hiſce remediis impune noſtrorum
 civium lanienam inſtituunt. Nos autem,
 Auditores Ornatiffimi publicæ ſaluti provi-
 dere videmur, ſi ſemiobolarem iſtorum do-
 ctrinam frangamus, abuſuſque vitemus.
 Quodnam igitur huic tam pernicioſæ corru-
 ptelæ comparandum remedium ſit? Quid
 pœnæ tantæ horum impudentiæ inveniri jam
 poſſit? Quid hiſ hominibus faciamus? Quid?
 injurioſè proſectò tractarem veſtram, Sena-
 tores Ampliffimi, auctoritatem ſi id, quod ex
 vultu veſtro, qui ſermo quidam tacitus men-
 tis eſt, clarè perſpicio, improbarem. Expecta-
 tis ne, Pſeudo Galenici, quid hoc ſit? quæ in
 vos Magiſtratus voluntas? Vellem hîc me
 eſſe elinguem: vellem in tanto Virorum cœ-
 tu, ubi florem tota ex Urbe delibatum jam
 video, me non inhumanum videri: at erumpet
 aliquando ex me vera vox, & dicam ſine
 cunctatione, quod ſentio. Senatus jubet, veſtra
 è Medicorum albo nomina eradantur, quin
 al.*

altiùs ea Veterinariorum in tabulis inci-
 dantur. O Fortunatam Urbem, si hi homines
 sordium hirudines, imo sordes ipsæ & fœcula
 Medicorum in te non ampliùs medendi mu-
 nus sustinuerint. Ex Medicorum cœtu vos
 expelli jam pridem oportebat: in vobis ve-
 stra seua præsidia, quæ in nostris civibus
 tanta clade experti estis, periclitanda erant.
 Fuit, fuit ista semper Magistratui mens:
 nunquam, quod vestri postulabant abusus ex
 Senatus animo effluxit: non defuit consilium,
 non auctõritas hujus ordinis. Nostra, nostra
 autem clementia, apertè dicam, fuit illa, quæ
 tandiù aciem hujus auctõritatis hebescere
 valuit; ea enim spe semper tenebamur, ut
 illucesceret aliquando illa dies, qua à vestra
 discessuri essetis sententia, & id, quod tem-
 pus postulat, ratio præcipit & experientia
 demonstrat, amplexuri: Et vos adhuc vi-
 vitis, & vivitis non ad deponendam, sed
 ad confirmandam stultitiam? Eja expun-
 gantur ex albo vestra nomina; nobiscum
 versari jam diutius non potestis: non am-
 pliùs ferat, non patiatur, non sinat Senatus:
 Non ferat; quia sanguinem effrenatè detra-
 hi præscribitis: Non patiatur; quippe ca-

*tharticis alvum temerè ducitis : Non sinat;
 quoniam inconsultè vesicantia usurpatis.
 En tria firmissima argumenta, quæ basis in-
 star superpositæ harum Actionum fabricæ
 sustinent pondus. Adestote igitur omnes ani-
 mis, qui corporibus adestis: non de re ludicra
 aut levi agitur, sed de vestro negotio omnium
 summo, extremo, maximo, de vestra nempe
 salute conservanda. Attendite perpurgatis
 auribus quaeso: Communis enim est causa,
 commune periculum.*

ACTIO I. ⁵

In qua summa Pseudo-Galenicorum inconsiderantia in sanguine effrænate detrahendo exagitur.

Uid primùm querar, aut undè potissimùm exordiar, ut Pseudo-Galenicos in medica facultate minimè cautos apertius esse demonstrarem, quàm ab eorummet curandi ratione? Expendite quæso, Auditores, methodum, quam isti servant, acrique iudicio remedia, quibus utuntur perpendite: videte num illis quid insulsius, quid inutilius, quidque perniciosius humano corpori dici, aut commemorari possit? Statim enim ac quis leviter incalescit, aut gravi afficitur morbo, nullâ neque morbi ideæ, neque ægrotantis naturæ, ætatis, vel habitus, neque regio-

A 3 nis,

nis, cælique status conditione servatâ, aliam non excogitant opem, quàm sanguinem mittere, alvum purgare, & cuti vesicantia affigere. Hæc sunt tria illa firma præsidia, quibus cuncta salutis inimica propulsare nituntur: hæc sunt panchresta medicamina, quibus ereptis, nullum aliud remedium corpori humano adjumento fore arbitrantur: hæc semper in promptu habent, ac si de narthecio promerent, haud circumspicientes si laboranti conducant, si officiant, si cum ipso cohæreant, si ab eo dissentiant: Hæc denique cuivis feбри adhibent, & quasi mulieres foetæ uterum ferentes, impotenter illa, qua data occasione, subito pariunt. Quod quàm cordatos viros æque ac imperitos graviter commoveat, quis est, qui non videt? nemini profectò incompertum hoc esse potest, si atris omnium Sapientum calculis, communique vulgi convitio rejiciatur. Quid enim stultius, quàm cæco quasi impetu semper venæ sectione in morbos irruere? Quid

magis detestabile, quàm purgandi libidine ad cathartica in omni ægritudine recurrere? Quid denique turpius & philosopho indignius esse potest, quàm vesicantia in omni ferè febris temerè usurpare?

Verùm, Auditores, si ad hasce abirent ineptias, & temeraria fronte Galenum nominare non auderent, quanquam dolendum profectò videretur, ferri tamen æquo animo à nobis posset; at cum in medicina facienda eò proruperit horum audacia, ut quotidie eum testentur, & tanto defensi patrono extra omnem aleam se tutos existiment; hoc est, quod peracescit: hoc est, quod ægerrimè patimur. Perspicite, Auditores, quomodo ad ægrotantes accersiti, elatis superciliis, & manibus barbam sustinentes, vestigia Galeni studiosè sibi premere vendicant: observate quomodo ne digitum quidem transversum, aut unguem latum ab ejus methodo distare magnificè se jactant: omne, quod peragunt, Galenum ole-

Phlebotomandi Galeni methodum a Ps. G. corrupti, eosque perperam pro Galeno nitenti, demonstratur.

re, ejusque doctrinam sapere arbitrantur; sed nescio qua fronte sibi profequi arrogant, si libenter eum relinquunt? quo ore ipsius doctrinam affectant, si iniquè deformant? Nego itaque fucatis hisce Medicis Galenicorum nomen esse concedendum; nego tales videri; nego tales dici oportere.

Quod ut planius cognoscatis, à sanguinis missione, quæ apud vos plurimum valet, ordiamur. Conferte, si lubet, eorum ineptam phlebotomandirationem cum aureis Galeni præceptis circa sanguinis missionem exaratis, & non tam ignem aquæ, lucem tenebris, bello pacem, quam illis hanc reperietis adversam. Ex hac enim parte Galenus exclamat, magnum hoc remedium non tam frequenti in usu esse habendum: illinc Pseudo-Galenici quotidie venam exhauriri jubent: Hinc Galenus multa, antequam venæ sectio fiat, ad trutinam revocat: illinc Pseudo-Galenici inconsideratè & euestigiò sanguinem mittunt: Hinc
Ga-

Galenus minimè facilem esse putat morbi cognitionem, cui sanguinis missio conveniat: illinc Pseudo-Galenici in quocunque quasi morbo temerè sanguinem educunt: Hinc Galenus plures cautiones in tempore præstituendo diligenter expendit: illinc Pseudo-Galenici, minimè hisce cautelis perpensis, quocunque tempore venam secare non dubitant: Quot & quanta hinc Galenus contraindicare sanguinis missionem fatetur: nulla ex his illinc ab his phlebotomophilis pensiculatè trutinantur. Quæ tricæ! Qui nodi! Quæ ambages! Equidem citius ipse sperarem in Cretæ labyrintho exitum, in Gordio nodo caput, in Cimmeriis tenebris lucem, in Scyllæ aut Charybdis æstu tranquillitatem, quàm eorum methodum & Galeni præcepta ad ullam concordix speciem redigere.

Permittite hinc mihi, Viri Sapientissimi, ut generalioribus verbis omiffis, specialibus eos perstringam. Dicitate quæso Pseudo-Galenici, ut rite
re-

*Indicantia
Tolerantia,
& Renuen-
tia phlebo-
tomiae re-
censentur,
qua omnia
a P. G. non
ponderari,
ostenditur.*

rectèque sanguis educatur, non ne Galenus^a virium robur exoptulat, ne à detractō sanguine corpus infirmius evadat? Et vos cur debilis febrientis in mortis vicinia, & prope rogam aliquando constituti, ne guttam quidem virium habentis, sanguinem ad multas uncias extrahatis? Quorsum ipse Hippocratem exponendo^b dixit. „ Melius est virtutem non exsol-
„ vere, quam sanguinem evacuare,
„ redundantem „ nisi quod minimè vena sit aperienda, virtute imbecilla? Porro non ne ipse requirit^c ut ægro- tans sit Juvenis, vel saltem id sit ætatis, qua viribus valeat? Et vos cur corporibus senio confectis, quorum sanguis justâ spirituum copiâ destituitur, immo teneris puerulis, quibus vires admodum labiles insunt, parcere nolitis? Non est cur hîc cum Celso^d exclametis „ Interest enim, non quæ
„ ætas sit, neque quid in corpore in-
tus

^a XI. method. c. 14. & 4. de rat. vict. comm. 74.

^b 4. de rat. vict. in acut. text. 16. ^c XI. method. c. 14. lib. de curand. rat. per. sang. miss. & Hippocrat. 2. de rat. vict. in acut. text. 16. ^d lib. 2. cap. 10.

„ tus generatur, sed quæ vires sint: Fir-
 „ mus puer, robustus senex, & gra-
 „ vida mulier valens tutò curantur.
 Nam tanti Viri auctoritas si integra
 & non mutila legatur, vestram distur-
 bat, prosternit opinionem. Quem
 igitur vestrum non terret, non exa-
 nimat verba illa, quæ subjunxit:
 „ Maximè tamen in his Medicus
 „ imperitus falli potest, quia ferè mi-
 „ nus roboris illis ætatibus subest,
 „ mulierique prægnanti post cura-
 „ tionem quoque viribus opus est,
 „ non tantùm ad se, sed etiam ad
 „ partum sustinendum; non autem
 „ protinus faciendum est quidquid
 „ intentionem animi, aut prudentiam
 exigit. „ Nunquid amplius est ex
 usu vestro hic Celsi textus? nihil pro-
 fectò ad vos attinet: in angustissimum
 cecidistis decipulum, jam capti estis.
 Præterea non ne ipse ^a in vena ex-
 haurienda exposcit, ut aër ambiens
 sit nec valde frigidus, nec impensè ca-
 lidus, sed bene temperatus? Et vos
 cur

cur summa hyeme, quando humores non sunt ita mobiles; cur in adulta æstate, ubi corpora præ calore dissoluta jam sunt, venam secare audeatis? Non ne denique ipse tanquam præcipuum phlebotomiæ indicium^a sanguinis copiam admittit? Et vos cur gracilis, diuturnoque morbo extenuati corporis, cui potius nutrimenti materia addenda sit, quàm detrahenda, sanguinem fundatis? O seduli Galeni Imitatores! O Galenicæ sectæ acerrimi Propugnatores!

Summa voce clamat ipse, quoad vires valeant, morbum, in quo venæ sectio sit administranda^b magnum debere esse; quòd Hylam clamat; etenim vos quotidie magis ac magis ad ipsius voces obsurdescentes, in quocunque levi morbo, levicula febris, venam inciditis. Desudat ipse in præclaro eo consilio quadratis literis^c exarando, quòd etsi morbus sit magnus, etiam si plenitudo adfit, virium -

^a lib. de curand. rat. per sang. miss. cap. 20.

^b lib. de cur. rat. per sang. miss. c. 14. 4. de rat. vict. comm. 29.

^c 4. de rat. vict. comm. 19.

riumque robur, sanguinis missione tamen non semper est opus, sed sufficit frictionibus uti, & abstinentiâ, quæ biduo, ad summum triduo plethoricam syndromen ad naturalem statum revocare sunt satis; quòd oleum & operam perdit; incōsiderantiæ enim vobis caligo ob oculos obtigit, ut id legere non valeatis, sed festinanter & temerè naturæ thesaurum dissipetis. Uncia- libus verbis doceat^a sanguinem, fectâ venâ, à corporis mole universa ad internas remigrare partes; quòd saxis verba facit; etenim ita vestrum cuique comparata methodus est, ut, erumpentibus variolis, morbillis, petechiis, aut aliis exanthematibus, non modò ebullitionem non adjuvetis, ut ejus ope partes despumandæ accuratè possint secerni; verùm etiam sanguinis missione id subducatis, quod cœptæ secretioni quasi pabulum continenter suppeditari jam debet. Quare non mirum, si quotidie ad interna viscera, palyndromiâ a

VO-

vobis peractâ, non sine magnis symptomatibus, & erosionis periculo materiam macularum virulentam præcipitare videamus. Clarè & apertè admoneat ^a in morbi initio sanguinem esse evacuandum, antequàm corporis robur fatiscat, vel calor febrilis gravior fiat; quòd surdis fabulam narrat; quippe vos, nescio quo obstinationis afflatu fiderati, nihil omnino de morbi tempore cogitantes, in ipsius augmento & statu, ubi omnia symptomata sunt graviora, audacter venam secatis. Siccine igitur hæc documenta, quæ Galenus, acerrimi Viri iudicii, de sanguinis missione tam consideratè scripsit, temerè aspernamini? Siccine hæc monita, in quæ annotando non parum laboris tulit, inconsultè reiicitis?

*Ignavi argumento
vim prædi.
Hæc enim rationum sub
serfugere
Ps. G. nitentur.*

Sed quid ego, Auditores, hanc prudentiam in sanguinis missione administranda ab iis requiro, qui hæc monita & præcepta, vel nunquam legerunt, vel si legerunt, ignaviter ac
tur-

^a lib. 4. aphor. text. 10.

turpiter solent interpretari? Auscultate, quàm inani perfugio se tuentur. Hæc omnia, inquiunt, quæ ad sanguinem rite mittendum allata sunt, considerata planè essent, si ad heminas & multas libras, uti Priscis Medicis usui erat extrahere, sanguinem mitteremus: at quoniam modicâ mensurâ detrahimus, non est necesse tot ac tantas animadvertere cautiones, an vires consent: an morbus magnus: an æger juvenis sit, & alia hujusmodi farinæ. O acutam profectò atque tempestivam interpretationem! O singularem explanationem! Vos, etsi ad paucas uncias sanguinem evacuatis, cum non semel, sed iterum, ac sæpius id facere præcipitis, mensuram Antiquorum non ne superatis? Vos ne Galeno ipso plus sapitis? Quorsum enim ille tot præcepta annotando, ut amicis obsequeretur^a, librum integrum de curandi ratione per sanguinis missionem composuit, si à tam gravi onere, cui precibus co-

ctus

^a Luc. Anton Portio in Erasistrato.

ctus succubuit, facilè se eximere potuisset, ad illos hæc pauca verba scribendo? in omnibus, scilicet, morbis, nulla adhibita cautione, sanguis modicè est detrahendus. Miliùm igitur te rebramus in tot ac tanta à Galeno animadversa perquirendo: Eja expungamus tot cautiones: deleamus ex ejus operibus tot animadversiones: Sed quid dixi? Maneant istæ, maneant, & dum hominum genus erit, manebunt: Vos autem, ò Pseudo-Galenici perpetui Hippocraticæ Sectæ Transfugæ, è nostro cœtu pellemus. Vos, ò adumbrata Scholæ Galenicæ Simulachra, è medicorum albo expungemus.

*Quàm sint
Sinarum
Medici in
sanguine
mittendo
cautiores,
recensetur.*

Et, ut ex animo loquar, nescio quomodo hoc dedecus nostrarum Regionum conqueror, cum apud Isaac Vossium annotatum^a inveniam, Sinarum Medicos in præsidio hoc administrando admodùm cautos esse, meliùsque fortasse hæc Galeni præcepta ab iis intelligi. Audite Pseudo-Galenici, & vestræ incogitantia vos

pu-

^a lib. variar. observat. cap. XIV.

pudeat. Hi, etsi à nobis tam longè sunt
 distiti, minimèque perfectà medendi
 arte exculti barbaras colunt regiones,
 veruntamen in nullo quantumvis acu-
 to, & periculoso morbo venæ sectione
 utuntur: quinimmo eam ægrotis obef-
 se censent, & compescendum potiùs
 esse remediis frigidioribus sâguinem,
 quàm detrahendum, subtractioneque
 alimenti, si redundat, minuendum esse
 existimant. Si olla nimium ferveat,
 ajunt, non effundendum esse juscu-
 lum, sed auferendum ignem: si in va-
 sis vino plenis, detracto veteri, no-
 vum semper affundatur vinum, fie-
 ri deterius vinum. En quibus per-
 suasivationibus tricas, in quas quoti-
 diè inciditis, absurda, in quæ facilè
 incurritis, effugere & evitare nitun-
 tur. O vos felices Sinarum Populi
 (nequeo me hîc continere, quin istis
 gratuler) O vos felices, qui singulari
 præditos prudentia sortiti estis Medi-
 cos;^a cum duplici enim hoste vos di-
 micare non oportet, uti nos Europæi,

B

qui

^a Poterius lib. i. de febr. cap. i.

quibus non solum, aperto Marte, cum communi hoste, morbo videlicet, sed etiam cum hisce hæmophilis, sanguinem nostrum omni levicula de causa effundētibus, pugnare necesse est: Vos morbi tantum laqueos, qui cum sint ab apertissimo hoste parati, facile cavere possitis; nos non modò morbi, verum etiam horum experimur insidias, quibus, cum sint occultiores, & ab iis muneris causam instructæ, nullatenus resistere valeamus; quinimmo nos necant, nos opprimunt, priusquam eas perspicere ac explorare possimus: Vos denique, quia conjunctis viribus contra vim morbi contenditis, nullo negotio ab ipso victoriam reportatis; nos cum distracta & dissipata virtute pugnemus, morbo succumbere miserè cogamur.

Galenus textu Calumniae G. digito putant attingere; sed inani-ter eo sibi blandiri, variis argumentis, elucescit.

Sed magnum hinc, Auditores, mihi videor Pseudo-Galenicorum clamorem audire, & tumultuosis vocibus undique, certatimque ab iis oppugnari. Nos Pseudo-Galenici! Nos integer-rimi Galeni sententiæ exploratores!

Nos

Nos acerrimi Galenicæ doctrinæ propugnatores ! Nos igitur Pseudo-Galenicos appellare non dubitas ? Perlege undecimum Galeni librum de methodo medendi & ibi inter cæteras auream illam invenies sententiam „ Saluberrimum est in febribus „ venam incidere, non continentibus modò, verum etiam aliis omnibus, quas putrescens humor excitat „ Et te pudebit, nos tanquam Galeni desertores absque causa redarguisse.

Sic mihi, Auditores, inconditis clamoribus temeritatem opprobrant Adversarii : sic sibi ea Galeni auctoritate assentantur : sed frustrà omnino in me invehunt; frustrà se illâ sententiâ tuentur. Non est, ut credunt, hic Galeni textus munitissima illa atque inexpugnabilis Arx, qua tutos à nostris rationum telis se reddunt; sed inane perfugium stupeis propugnaculis obvallatum : Non est igniaria missilis olla, ut dicunt, qua omnia demoliri existimant,

B 2 sed

sed ex papyro involucrum nitrato factum pulvere, quod magno quidem fragore ac strepitu dirūpitur, sed innoxio disfilit ictu, nihilque præter auras diverberat. Disploditur profectò, non nego, à vestris follicantibus buccis, Pseudo-Galenici, hoc saluberrimum; sed quid prostermit? aures duntaxat crepitante sonitu, & non animos audientum cōmovet; quinimmo, dum in medium hoc affertis, tantum abest, ut veros vos esse Galeni assclas persuadeat, atque stabiliat, ut potius Pseudo-Galenicos esse corroboret, atque confirmet. Atque hæc, quæ dicam, ne vana videantur, legite, quæso, totum textum, & mentiar, si nihil aliud vult ex ipso Galenus, nisi ut sanguinis missio ab ætate valida, virium robore, habituque plethorico, & non à febris indicetur. Lustrate oculis codicem, & illa verba ponderate „ Ubi „ præsertim nec ætas, nec vires prohibent; levata enim, quæ corpus „ nostrum regit natura, exonerataque „ eo, quo veluti sarcina premitur, haud

„ haud ægre, quod reliquum est, vin-
„ cet. Videndum igitur, videndum
est, ut cautè fiat sanguinis detractio,
an vires & ætas ipsam sufferre va-
leant, an hæc sarcina, quæ premit,
re vera adsit, & non febris dun-
taxat ponderanda; eò enim hæc alla-
ta Galeni sententia pertinet, ut non
febris, sed ætas, viresque ægrotan-
tis pensitentur; quæ quidem si in-
præsens sint, vel in posterum fue-
rint consistentes, remedium permit-
tunt: sin contra vel præsentem, vel po-
steriori tempore non videntur posse
consistere, remedium omnino prohi-
bent.

Verùm demus, vires, & ætatem non
prohibere: faciamus id esse: Quod
premit igitur, quæ sarcina in cor-
poribus febrim correptis inveniri po-
test? Docete, obsecro, me Sapientes
Magistri (juvat enim aliquando à tam
Artis Medicæ expertissimis Viris ali-
quid discere) quid est hoc, quod in
febrim gravat? dicite quæso.

Plethora ne quoad vasa dicta, in qua

*Plethoram
ad vasa nõ
dari, proba-
tur.*

sanguis ita abundans est, ut vascula, quibus continetur, mole sua distendat, & apoplexias, venarum disrptiones, nec non tumores minetur? Toto cælo erratis; quonam enim corpus tanto sanguine affluens invenitur, ut suffocari videatur? Quonam athleticè valent homines, qui ob immodicam venarum repletionem in vitæ periculum incurrunt? Poëtarum fabellæ profectò hæc sunt: Omnes quidem homines, hac præcipuè regione & tempestate, vel valetudine haud satis firma fruuntur, laxam ventriculi obtinent texturam, curis pleni atque negotiis transeunt vitam, alimentis non euchymis, sed parùm nutrientibus utuntur; vel commensationibus ac vino sunt dediti, & otio languentes, gulæ illecebris inserviunt. Quomodo igitur in primis, tot corporis, animique molestiis distentis; in secundis, nimia cibi ingurgitatione, tam optimus & in maxima copia sanguis redundare valeat? Commentitia itaque est ad vasa plethora, & vix

Ani-

Anicularum lucubratione digna. At concedamus eam inveniri: Nónne sanguis, cùm æger feбри corripitur, æstu conflagrante, tenuior fit, faciliùs à calore resolvitur, & in auras insensibiles abit? Nónne inediâ, tenui agrotantium victu, appetitu eorum dejecto, fermentis viscerum minimè ad concoquendum aptis, venæ conflagrescunt, & si quæ esset, ^a depletur plethora?

Peccet, uti velitis, peccet in febribus sanguis in quanto: quid causæ est, cur ipsum extrahatis? vel est optimæ conditionis, vel pravæ: Si optimæ; mirabimur; cum hic potiùs detinendus sit, & non inutiliter profundè dus: Si pravæ; ridebimus; cum vitium amplius non sit in quanto, sed in quali, quod sanguinis missione multò auctius evadit. „ Quò plus est vitiosi „ sanguinis in venis, (præclarè Galenus ^b ait) & minus boni, eò minus est detrahendum. Concedam sanguinem in febribus redunda-

B 4 re:

^a Helmont, lib. de febr. cap. 4. ^b lib. 4. de sanit. tuend.

re:at cur eum inediâ, vel victu tenuiore ægrotantibus tam congruo, & tuto remedio non diminuatis, sed phlebotomiam, anceps tam medicamen, semper imperetis? Prô cauta methodus, omnium sermonibus, scriptisque exornanda!

*Plethora
quoad vi-
res, ut Ima-
ginaria,
reçitur.*

An est, quod gravat, plethora quoad vires, in qua nempe sanguis, mole sua, licet non sit molestus, tamen cum vires longè superet, detrahi onus oportet, ut istæ alacriores evadant, & natura, sarcinâ detractâ, faciliùs, quod morbificum est, vincat & expellat? Et cui rerum ita imperito hoc persuadebitis, si hæc imaginaria est, & nunquam, ut Clarissimus ait Wallæus, in praxi invenitur, nisi cum illa quoad vasa conjuncta: immo verò sanguinem vires opprimere, dictu perridiculum profectò est. Hoc, mihi jam credite, ne aniculæ quidem affirmant. Quis unquam vires à sanguine infirmari existimat, si corporis vigor, balsamumque vitale in sanguine, & spiritibus consistit? Quin sunt hæc correlativa, ^a ubi

^a Helm. lib. de febr. c. 4.

sanguis, ibi vires; quamobrem, nisi fortè ipsas vires viribus vitalibus graves esse dicere velitis, nec plethoram quoad vires inveniri in ægrotantibus asserere unquam poteritis.

Quodnam igitur est hoc, quod febricitantium naturam premit? Num Putredo? O Tyronum imperitiam! quomodo sanguis totus potest esse corruptus, & animal vivere? Quid? si totus corruptus est, non amplius est sanguis: desinit enim esse talis, cum à naturali statu deflectere incipit: Si totus putridus non est; quis pro vobis spondet, venæ sectione putrem tantum partem, & non bonam extrahi? Nec profectò Philosophi est asserere, vi magnetica Chirurgi lanceolam præditam esse, ut duntaxat corruptam, & non alias trahat particulas. Porrò qua arte à vobis assequi potest cognitio partis, & venæ, ex qua tali excremento putrido se evacuari velit natura, si cum sanguine per totum corpus permistum jam circulat? Noscatur pars: eligatur vena: demus hoc:

Putredo in febricitantibus sanguine non datur, sique daretur, per sanguinis missionem non tollitur

hoc:

hoc: cur, ut unciam unam putridi humoris cum sanguine permisti deducatis, libram unam sanguinis optimi, apertâ venâ, evacuare lubescat? At quid? nõnne portio illa sanguinis, quæ foramine foras effertur, omnium optima est, cum non sit illa, quæ è centro circumferentiam versus profluit, in qua præcipuè morbifica inhæret causa; sed illa, quæ à corporis ambitu versus centrum regreditur, & ob varias in visceribus, per quæ transit, secretiones peractas, à sordibus defæcata? Nõnne sanguine puro, ex incisa vena exhausto, ob agitationem magis augetur putredo, & perniciosi excitantur halitus, qui majori copia in interiores partes rapi, febrimque magnoperè fovere possint, quemadmodum præclarâ illâ sententiâ testatur Galenus „ Quippe incisâ venâ bonum sanguinem „ emittit, malum verò, quì in primis „ maximè venis circa jecur, & quod „ mesenterium vocant, colligitur, in

10-

„ totum attrahit corpus? Nonne
 denique per exile venæ foramen
 crassæ, putridæque partes præterflue-
 re nequeunt, bene verò subtiliores
 ac spirituosæ, magis utiles, & necessa-
 riæ ad vires ægrotantium sustentan-
 das? Nolo hîc commemorando reno-
 vare id, quod multi jurè ac meritò
 affirmant, quòd hæc putredo in venis
 sit tantum cruoris turbatio; etenim
 ex hoc non solùm putredinis nomen
 funditus tolli, verùm etiam sanguinis
 missionis memoriam deleri arbitror
 oportere; cum ad illam profligandam
 non turbati cruoris indicetur exhau-
 stio, sed turbatoris effectus ablatio.

„ Si accidens in sanguine est, remo-
 „ ve accidens, & subsistere permitte
 „ ipsum sanguinem intactum „ bre-
 „ viter & cogitatè scripsit ^a Para-
 „ celsus. „ Si musca aut aranea in-
 „ cideret in vitro vino puro plenum,
 „ quis adeò demens esset (non inju-
 „ rià exclamat ^b Helmontius) qui
 „ relictâ muscâ. aut araneâ in vascu-
 lo

„ lo vinum effunderet, aut simul mu-
 „ scam cum vino ejiceret? an non
 „ convenientiùs intacto vino solam
 „ muscam aut araneam, quæ vinum
 „ conspurcavit, ex vasculo exterminare,
 „ quàm unà cum vino muscam
 effundere? Hæc omnia missa facio,
 & si mihi maximo argumento ad
 vestram incogitantiam detegendam
 poterant esse: Unum illud dico, si
 propter tollendam putredinem,
 sanguinem educatis, ut putredo tol-
 latur, eum mittere non debetis, sed
 per alia remedia putridæ partis edu-
 ctionem tentare: decumanus ille meo
 iudicio suffragatur Galeni^a locus
 „ Vacuationem putredinis molie-
 „ mur per urinam, dejectiones, vo-
 „ mitum, & sudores. Si auctoritate
 Galeni freti, ut putredinem evacua-
 tis, venam incidatis, allucinamini;
 Ecquid enim planius atque apertius
 scriptum ipsemet Galenus nobis re-
 „ liquit^b quàm id, Putredinem, &
 „ Obstructionem non tolli per sau-
 guine

^a meth. medend.

^b XI. meth. med. c. 417

„guinis missionem? Ecquid clarius
 „ac manifestius illo ^a textu „ In
 „morbis maximè est periculosa eva-
 „cuatio, veluti si ea fortè incidit ex
 „corruptela humorum?

Númne onus, quod premit mali-
 gna est qualitas? sed quid ad hanc ex
 humoribus abscindendam phleboto-
 miã uti oporteat? vel enim hæc est
 intra venas, vel extra: Si intra venas;
 quæro, tunicæ ne earum adhæret, an
 in sanguine fluctuat; si tunicis affixa,
 inutilis est sãguinis missio; quò magis
 enim sanguis detrahitur, eò magis
 maligna febris causa adolefcit, quin
 maximè redditur nocua; quippe au-
 fertur sanguis, qui illam eluere &
 dissolvere potest: Si in venis fluctuat,
 & per totã sanguinis massam disper-
 sa, quantamlibet minuitis, nihil pro-
 derit; quoniam quod remanet eo-
 dem modo ad vires debilitatas, ac
 totus sanguis ad vires integras fe-
 habet: Sin autem extra venas est, ad
 quid sanguinis missio? Nónne eã

*Malignitas
 humorum
 vena sectio-
 ne non cor-
 rigitur, im-
 mo augetur.*

cx-

exhauritur è venis humor vitalis, ac necessarius, derelicto noxio & impuro extra ipsas, qui facillimè rapi intra eas potest, & labe sua latius diffusa, vitæ flammulam extinguere valet. Præterea nemo, nisi bardis ac afinis stupidior, illius venam iubet aperire, qui vel venenum obbibit, vel demorsus viperâ fuit, & non alexipharmacis venenum retundit, aut per affectum locum attrahere omni arte & industria conatur? Quid porrò sanguinis missioni alexiterii inest? quid antidoti? Quæ vis? quæ virtus venenum intus latitans ex aperta vena extrahere potis est? Equidem tantùm abest, ut illa virulentam labè ad corporis superficiem deducat, & per locum incisum evacuet, quin potius magis in viscera interna impingat? Illud, illud autem est exhibendum, quod peculiari proprietate venenis resistat: illud præscribendum, quod cor vegetet ac roboret: illud assumendum præcipere, quod alexiterium sit, quod vim illam vene-

nosam infringere, ac retundere valeat. Cæterum quis tam indoctus, ignarusque rerum est, qui in hujusmodi febribus naturæ conatus, ad expellendum à centro ad corporis superficiem venenum, non animadvertat? Tot sudores criticos, tot tumores, tot cutaneas excretiones, quis non agnoscat? Nunc scitor à vobis, si quis hujusmodi naturæ motus medicamine aliquo topico perverteret, sudores nempe remediis incrasfantibus, tumores repellentibus, eruptiones cutaneas refrigerantibus retardaret, num graviter delinquere censendus esset? O Deus immortalis! Ecquod remedium magis sudorem imminuit, quàm phlebotomia, spiritibus dissipatis, cutis poros necessariò coarctans? Ecquod tumores magis repercutit, quàm sectio venæ, sanguinem in partem influentem detrahens? Ecquod cutaneas maculas magis retardat, quàm sanguinis missio, fermentationem ipsius, æstuationemque diminuens? Fateri igitur

opor-

oportet, ni velitis desipere, in hujusmodi febribus sanguinem mittere, grave esse piaculum.

Quanam sit Galeni mens super textu XI. methodi al. lato apertius, proposita, explicatur.

At ego non patiar, Auditores, istos diutius allucinari. Veniat huc in medium Claudius Galenus (necesse omnino est, ne amplius hi obstrepant, ipsum ab Inferis advocare) veniat, & ea de sententia XI. methodi literis tradita, quid propriè sentiat, audire sanè velimus. Te nunc, ò Claudi, eximium Artis Medicæ decus, & Antiquæ Medicinæ Parens, te, inquam, appello, abs te nunc quæro, cur tam liberis & animosis verbis sanguinis missionem laudes, cum tot alibi in ipsa administranda cautiones, conditionesque apponis? Exprobra, quid sentis? fac ut mentem tuam perspicuè intelligamus, ut ne ampliùs hi tui Sectatores: Quid Sectatores! nollem dictum; ut ne ampliùs, dicere vellem, hi tui desertores, oppugnatores hoc saluberrimo effato sanguinem mittant. Diligenter, Auditores, quid Galenus dicat, attendite. Agnosco equidem,

ait,

ait, me XI. methodi libro in sanguinis
missione præscribenda fidenti admo-
dum ore esse loquutum ; at non pec-
cavi, non deliqui; quoniam timens ne
ex generali sic pronunciato rudibus
daretur occasio errandi, statim, quàm
maximè potui, me correxi, & ea pau-
ca (præter gravamen, quo exonerari
debet natura) subjunxi ,, Si nec Æ-
tas, nec Vires prohibent. Verùm enim
verò ita sit, ut dicitis, me hoc loco in-
discriminatim sanguinis missionem
laudasse ; cur ex Apollinis Pythii
quasi oraculo, quod, captandæ gloriæ
desiderio, fervoreq; quodam docendi,
à me prolatū fuit cōtra Erasistratæos,
dictum putetis, & non acri atque li-
mato judicio id expendatis ? Adeone
vestrum devinxi animum hisce meis
verbis, nescio quo pacto ex ore deflu-
xis, ut semper ea in promptu habeat-
tis, & non tot alias meas sententias
maximè perspicuas, iis è regione a-
pertissimè pugnantes ? Ut quid igitur
tot monita libro de venæ sectione ad-
versus Erasistratæos annotata non le-

gitis, ubi phlebotomiæ usum tot cautionibus ita restrinxi, ut ea ferme nusquam fieri possit? An creditis meas non esse animadversiones? Meæ sunt, immo purgato ingenio factæ, cum in fera, sapientioriq; ætate, inter experimenta consumpta, fuerint à me literis commissæ. Ut quid libros de Arte curativa ad Glauconem non evolvitis, non excutitis? quoties in iis increpo, tam celeriter non esse venam secandam, sed multa, priusquam ea incidatur, ut trutinentur suadeo: quoties in iis non sic prodigè sanguinem, sed modicè, quinimmo intra modum mittere hortor: quibus à me editis libris major est fides adhibenda, quàm cæteris; cum non modò in iis experta prodidi, & usu cognita, sed eos erudito Platonice Sectæ Philosopho inscripsi, apud quem dedecebat dialecticè, ut in methodo differueram, disputationes absolvere; sed operæpretium erat, ut omnium ægritudinum curationes ad compendium, de quo tam ipse me percontabatur, cum gravi-

viori

viori sermone roboratum, tùm obser-
vationum longa serie firmatum, con-
ferrem. Hi igitur mei textus infixi
hæreant mente, in ore semper vigeant
vestro: Hi libri non oscitanter legen-
di, non carptim libandi, diu noctuq;
à vobis pervolutantur oportet, & si
fieri potest, occurrent in somnis, ni
meas querimonias, expostulationesq;
quibus mea tempestate quorundam
Medicorum impudentiam in morbo-
rum principiis sanguinem evacuandi
insectabar, audire nolitis.

An hoc quicquam, Pseudo Galeni-
ci, potuistis ex Galeno clarius audi-
re? Ecquid reperitis ex tam longa
Galeni oratione, cui vos respondere
posse confiditis? Adhuc ne muscatis?
Adhuc ne hiscere audetis? Prò supre-
me Deus! ubinam gentium sumus! in
qua Urbe vivimus! Siccine igitur tam
audaces, tam præfracti estis, ut, etsi
multis testibus evicti, os vestrum non
modò ostendatis, sed etiam offeratis?
Siccine igitur phlebotomandi libidi-
ne perciti contra ipsummet Galenum

dicere nō dubitatis? Infaniistis profectò, Pseudo-Galenici, infaniistis; nec ad vestram dementiam purgandam Anticyræ helleborum satis est.

*Effrenatè
sanguinem
mittere non
modò ab An-
tiquis, sed
à Recentibus
quoque
Medicis vi-
tuperatur.*

Sed par est, Auditores, ut ad horum improbam perversitatem, intolerabilemque impudentiam in sanguine mittendo coërcendam, hæc Galeni, & alia permulta omittam, & ad alia cum Veterum, tum Recentium Auctorum veniam, ne in tanta rerum ubertate, & profluentia, siccus atque aridus videar. Sed quid? Animus enim prælagit, frustrà me in ea adducenda elaborare; si enim Galenus ipse efficere non potuit, ut isti suam deponant errata; nihil cujusquam proficiet, nec valebit Auctoritas. Eja age, periclitari hoc velim; fortasse eorum inflectam animum, & ut mihi herbam porrigant, efficiam. Quis nanque, quis Veterum, ut ab istis incipiam, tam crebrò & immodicè sanguinis missionem suasere? Quæ necessitas, quæ ratio eos, dicite quæso Pseudo-Galenici, vitale sic balsamum
ef-

effundere coëgit. Libros eorum perlegite, pervolvite, perlustrate, & si inter ipsos unum inveneritis, qui in curandis morbis adeo frequenter, & copiosè, uti vos quotidie præscribitis, sanguinem mittere jubet, dispeream. Frequentissimè sanè reperietis Anginas, Peripneumonias, Pleuritides, febres quascunq; sedulò descriptas, curationesq; similium morborum magna cum diligentia traditas, remedia, quibus utebantur, studiosè enarrata, sed nunquam ab iis recensitam inter tot & tanta venæ sectionem invenietis; & si fortè aliquando eam memorent, cogitatè & rarò, si diligenter consideretis, ad eam confugiant. Sed hoc quanquam firmum esse video, tamen ipse mihi satisfacere non possum, si Veterum paucos non enumero, qui, licet præstantissimi Præctici, & multo usu excellentissimi Viri, rarò vel nunquam in morbis venæ sectionem laudarunt. En^a Erasistratus, limati Viri judicii, sanguinis mis-

C 3

sione

* Luc. Ant. Portio in Erasistrato.

sione nunquam est usus, nedum in febribus sed nec etiam in cæteris morbis. En Cryfippus Siculus, insignis sui temporis Anatomicus, animique affectuum, eorumque medelæ Vetus-
tissimus Scriptor, venæ sectionem mordicus damnat. En duo Asclepiadæ; Vetusior unus in curandis morbis nil de venæ sectione memoratu dignum habuit; Recentior alter pleuriticos dixisse fertur, Athenis & Romæ sub phlebotomo extinctos jam esse; in Hellesponto autem, & Paro aliquantulum relevatos. En Hippocrates in Epidemiorum libris, in quibus infinitæ quasi ægrotantium curationes describit, semel tantum, aut bis sanguinis missionem profuisse meminit; & an ea iis ægrotantibus subsidio re vera fuerit, in cōjectura adhuc positum est. Et ne longior sim, en ex Recentioribus Johannes Baptista Van-Helmont, Cornelius Bontekoë, Johannes Baptista Vulpinus sanguinis missionis imperterriti hostes. Sed quid alienos quærimus, si in hac Ur-
be

be Celeberrimi Medici à venæ sectione alienissimi florere? En Thomas Cornelio, Sebastianus Bartoli, Leonardus à Capua, Thomas Donzelli, singulari eruditione, multaque experientia Clarissimi Viri, semper in morbis sanguinem mittere nocuum esse exclamarunt. Et hac tempestate nōne Præstantissimi Practici, & omni laude dignissimi Viri, Lucas Tozzi, Lucas Antonius Portio, Anellus à Neapoli, Joseph Severini, Johannes Baptista Guarnerius, Martius Vallo, Blasius à Puteo, Felix Stocchetti, Nicolaus Cyrillo, & alii non infimæ spei Juvenes, quocunque morbo venæ sectionem exagitant? Quid ergo est, quòd tam cauti in sanguine mittendo hi sint? Quid est causæ, cur phlebotomiæ abusum exproberent? num deest his ingenium, num libri, unde leges, & præcepta sanguinem mittendi desumere valeant, num occasio, qua phlebotomare possint? Videntur ne vobis hæc proferenda? nullo quidem pacto; si

ingenii acumine florent, integras, locupletesque sibi construxere Bibliothecas, ægrotique penè omnes in eorum fidem, ac clientelam se conferunt. Cur, quæso, hoc remedium, in praxi dimittunt, vel tam rarò eo utuntur? Alia profectò afferri ratio non potest, quàm quòd animadvertunt, si tam prodigè sanguinis jacturam facerent, maximum imminere vitæ ægrotantium periculum. Si igitur hi multis nominibus Ornatissimi Viri, omnibusque ingenuis artibus perpoliti, sic de hoc remedio decernunt; cur Vos scientiarum Errones, primoribus labris penè bonas artes attingentes, sic cunctis ferè languentibus sanguinis missionem præcipere, iterare & reiterare pertinaciter audeatis? Quam igitur nequeunt Artis Medicæ Antesignani vim facere, Vos, gregarii milites, tam facilè instituere posse arbitramini? O Temeritatem non ferendam! O Audaciam inauditam!

Cùm igitur, Auditores Plæclarissimi,

mi, sic in sanguine mittendo hi præ-
posterè delinquant, & nihil plus sa-
pientiæ habent, quàm lapis; Quid, ob-
secro, ab iis emolumentum, quid com-
modi expectatis? nihil omnino, quin
damnum atque maximum exitium.

*Quanto hic
Abusus cor-
pori huma-
no sit de-
trimento de-
monstratur.*

» Siquidem in sanguinis missione
» (admodum meæ sententiæ con-
» gruit ^a Galenus) non parvum me-
» ritò subsequetur incommodum,
» nisi opportuno tempore, aut debi-
» tâ mensurâ fiat. Duos nanque in
» ipsis Medicorum manibus perire
» vidi, qui postquam animo linque-
» rentur, nunquam revixerunt. Mul-
» ti verò etsi non protinus, at postea
» propter virtutis infirmitatem pe-
» rierunt. Quos si quis citra ejus
» resolutionem vacuasset, minimè
» periissent. Quinetiam aliqui in
» morbos inciderunt longos, post-
» quam immodica inanitione reso-
» luta naturalis vis fuit. O utinam
hæc damna, quæ ex nimia hujus re-
medii frequentia sua tempestate enu-
me-

meravit Galenus, hac nostra etiam
ætate semel contingere videremus :
quæ utiq; vestrum nemini, ut arbitror,
incomperta esse possunt, si dies no-
ctesque tota Urbs, ob Civium vitam
ab iis tam crebra sanguinis missione,
vel miserè ereptam, vel in eas conje-
ctam ægri tudines, ut amplius medi-
cinæ faciendæ locus non sit, plorati-
bus personat. Cernite, Auditores; sed
quibus oculis? non nisi pro rei indi-
gnatione, lugubrique spectaculo hu-
mescentibus : Cernite, inquam, hîc
quot innumeros febricitantes infeli-
citer jugulatos, in quorum cadaveri-
bus, ne quidem minima sanguinis
gutta fuit inventa. Aspiciate illic tot
hydrope sensim contabescentes, tot
Cachexiâ detentos, Paralyfi affectos,
Dyspnœâ correptos : En hîc obstru-
ctorum turba, ventriculique imbe-
cillum nobis se offert; illic longum
arthriticorum agmen occurrit : Que-
rimonias hîc audite multorum, qui
crebra venæ sectione ad febres aptio-
res sunt redditi; illic eorum ausculta-

te questus, qui resoluta naturali vi ob sanguinem missum, ex simplicibus in duplicatas, triplicatasque incidere febres. Plures igitur hic abusus sustulit, quam ferrum; plures occidit ipse, quam gula; plures perdidit ipse, quam Sicularum Tyrannorum supplicia; plures sed quid plura? Si enim omnes hic enumerare, non dicam recensere velim, quos phlebotomiæ abusus morti miserè tradidit, quos in extremum adduxit discrimen, quos in miserrimum statum impulit, me citiùs dies, quam oratio, vox, quam verbum, latus, quam res, dicentem deficeret. Dixi.

ACTIO II.

In qua extrema Pseudo-Galenicorum Impudentia, in cathartics temerè præscribendis, improbatur.

Vestrum omnium ora, Auditores Ornatissimi, in me hodierna die esse conversa perspicio: quo desiderio, diuturna mora, æstuationis non ignoro: qua tenemini expectatione clarè in vestris oculis, veluti in speculo quodam, deprehendo; mirum enim in modum, me, ut de catharsis abusu dicam, spectatis. Quo nihil mihi profectò hoc suggestum ascenso optabilius cadere potuit: diu multùmque enim, antequam huc ascenderem, mecum quæsi, an catharsis, uti sum pollicitus initio, an reliquos phlebotomiæ abusus, quos præ tēporis angustia præterita actione

ne .

ne reliqui, insectarer, & huc, illuc meus inclinabat jam animus. Nunc autem in vestram partem me dem, oportet, cum meam nutantem orationem ea, quæ in vestro vultu tam affulget cupiditas, ad se se rapere videatur, & non nisi de extrema Pseudo-Galenicorum impudentia in purgantibus temerè administrandis, me dicere patiatur. Quare supervacaneum esse judico petere à vobis, ut me attentè audiatis, sed hanc duntaxat veniam mihi detis exposco, ut avertam à vobis orationem, atque ita hoc loco differam, quasi Pseudo-Galenici tantùm adessent: & ne diutius vos detineam, etiam atque etiam rogo, ut cum iis denuo in arenam descendam, & collato pede præliar, finatis.

Per vestrum decus, ac fidem, Medici Catharticophili (vos quippe jam appello medicaminum purgantium, amatores) dicite quosnam, quo tempore, & quibus in morbis ex Hippocratis, Galenique præceptis purgare licet

licet? recensete indicantia, tribuite
 in digitos permittentia, reclamantia
 cuncta evolvite: Quid torpetis? quid
 lentam refricatis memoriam? anne
 hæc unquam didicistis, vel è vestro
 effluxerunt jam animo? at hodie fa-
 cilem me præbeam, & adeo morosum
 esse nolim, ut vos Hippocratis, Ga-
 lenique libros consulere non patiar:
 Eja, opera eorum aperite, & singulos
 libros pervolvite, qui profectò hæc
 omnia in vestram revocabunt memo-
 riam; equidem invenietis à Galeno^a
 literis proditum, Cacochymiam pri-
 mū & proprium catharsis indicium,
 minus proprium & secundum, morbi
 Magnitudinē esse. Agè nunc, ad cal-
 culos revocamus, si hæc, dum alvum
 catharticiis ciere velitis, à vobis ex-
 pendantur. Sed heu quot vestræ al-
 lucinationes hîc mihi ob oculos ver-
 fantur. Intueor vos primò penitus,
 quid hæc vox Cacochymix sonet,
 non bene intelligere, si quotidie ea
 corpora, quæ utilibus potiùs, quàm
 pra-

*Indicantia
 Catharsis
 recensentur.*

pravis succis scatent, purgante cum medicamento evacuare non dubitatis? Nemo quidem profectò est, etsi medicæ artis rudis, & tyro, qui, in offensa valetudine fruente, cacochymos esse fateatur; quippe qui, si noxios humores in se collectos haberet, actionem quampiam in iis lædi oporteret: at si actio quæpiam illæsa manet, utpotè inculpata sanitate fruuntur; quorsum cacochymi ii vocandi? quorsum cathartici vi irritante optimi humores pro pravis, utiles pro inutilibus expellendi? Itaque minimè mirum est, si corpora firmiora statim cathartico assumpto fatisci observamus. Quid fatisci? Levior sanè noxa est virium jactura præ aliis, quæ iis quotidie à purgantibus contingunt: Candidè, obsecro, fateamini, quot incolumes in ventris tormina, in pertinaces vomitus, dejectionesque ob præposterum purgantis usum incidisse, conqueruntur? Quot sani à cathartici pravum corporis habitum, extremam maciem, ciborum fastidium

Pf. Gal., in corporibus sanis cathartica præscribendo, a methodo esse alienissimos aperte detegitur.

dium sibi evenisse, queribundi exclamant? Quot diu lacrymant, ut morbos caverent, in eos studiosè incurrisse; quia à pyxide, capsulaque Pharmacopolarum pependerunt? Quot denique graviùs lugent, ut sanitatem conservarent, eam potiùs amisisse, vel decocto alternis diebus assumpto, vel pilulis dejectoriis singulis ferè hebdomadis deglutitis? Quis enim est vestrum, ut non in lacrymas, horum ejulationibus audientis, solutus totus fluat, fleatque? In tot malis, quis non miserescat? Nemo quidem, nisi ex arido pumice oculos, aut ex duro chalybe præcordia à natura obtinuit.

Porro nònne ex Hippocrate, tanquã ex Delphico Tripode^a prolatum
 „ est: Qui sanitate corporis fruuntur
 „ medicamenta purgantia assumen-
 „ tes statim debilitantur, „ & „ Qui
 „ corpore valent difficulter ferunt
 „ medicationes. Cur igitur immemores horum estote, si cuique hæc
 Sc-

^a lib. 2. aphorism. 36. & 37.

Senis effata obvia, & in vulgus pervulgata jam sunt? O miram memoriam! Itane citò vobis excidit Hippocrates ille Æsculapii Succesor, qui tam fallere, quàm ^a falli nescit? Ille Medicinæ ^b Princeps, arte & ^c facundiâ insignis? Ille denique omnium ^d bonarum artium Auctor, omnium Philosophorum primus?

Nec ad tuendum hunc errorem satis est, quod mihi vestrum aliquis objicit. Sana corpora, etsi firma valetudine utuntur, ob varia excrementa, quæ in ea quotidie congeruntur, necessariò expurgari indigent. Equidem fateor excrementa, quæ singulis diebus in corpore coacervantur, vel ab Arte, vel à Natura esse expurganda, si modò integram sanitatem tueri velimus: Verum id esse non renuo, non inficio; quin potius lubens concedo, & si vultis, probabo etiam ac laudo: at cathartico ea

Pf. G. Responsum refertur, & improbaturo

D sem-

^a Macrobi. lib. 1. in somno Scipionis c. 6.

^b Plin. lib. 7. nat. hist. c. 51.

^c Cornel. Celsus in proem. oper.

^d Galen. 3. de Cris. & 1. de natura facult.

semper educi oportere, recuso & ob-
 jurgo; etenim valde indigentibus,
 longis ex intervallis, & non omnibus,
 ac sæpius præscripta utilis Catharsis
 evadit. Ne fortè hæc, quæ dixi,
 vana videantur, auctoritate & fide
 Veterum destituta, Galenum ante-
 stor, qui profectò^a à me illis non dis-
 sentit verbis. „ Earum verò, quæ
 „ quotidie generantur in corpore,
 „ superfluitatum evacuatio, minor
 „ est, quàm ut exigat purgantis me-
 „ dicamenti operationem: si verò
 „ quispiam voluerit bis mense, aut
 „ semel eâ uti, veritus ne superflui-
 „ tatum multitudo aggregetur, præ-
 „ ter id quod nocebit, corpora etiam
 „ in malam trahet consuetudinem.
 Quid planius circa hujuscemodi rem
 ex Galeno desiderandum est? Quid
 vultis ampliùs? Non omnem igitur
 vasorum abdominis plenitudinem ca-
 thartice tollere, oportet: non sem-
 per alvum cientibus ejus regionem
 torquere debemus; sed satius fuerit
 su-

superfluitates, si in ventriculū conge-
stæ sint, inediâ, cibique potusve par-
simonia corrigere; si nullum verò pro-
prium habeant locum, sed in totius
habitu corporis coacervantur, fri-
ctione, balneo, corporisque exercitio,
expurgare.

Verùm sint pravi humores in tanta
copia collecti; vel talis naturæ, ut diæ-
tâ, similique levi medicamine corri-
gi haud valeant, cautionisque gratiâ
evacuari necesse sit; emeticis potiùs,
quàm cathartici eos esse proliciendos,
arbitror. Quod ne temerè, &
absque ratione à me dictum quis pu-
tet, Hippocratis tertium de Diæta &
Insomniis librum pervolvat, obsecro;
& minimè ei, si diligenter perpen-
dat, ignotum erit, Divinum Senem
hisce in libris, ubi de morborum
præcautione agit, adeo ab alvi
dejectione se abstinuisse, ut si quid
evacuandum fuerit, emeticis po-
tiùs, quàm cathartici pravo è
corpore educere jussit humores.
Neque id mirum cuiquam vestrum

*Emesis va-
lidis corpo-
ribus uti-
lior, quam
Catharsis.*

videri debeat; quippe Emesis, si Fernelii opinioni ^a hîc detur locus, omnium evacuationum præstantissima est; etenim, si ritè, rectèque administratur, noxios succos ex ipsis fontibus promptè elicit, & absque tot molestiis vacuat omnem, quæ in ventriculi cavitate, ejusve tunicis hæret illuviem, quam nec Hiera, nec aliud etsi vehementissimum catharticum in alvum exturbare potest.

Ingenii
ps. G. Inopia
in heceticis
purgandis
perspicuè in
notescit.

Sed neque hoc tantoperè querendum videretur: leve enim esset incolumes à vobis cathartici pessundari, nisi heceticos, tabidos, marasmo confectos, & alios hujuscemodi ægrotantes iis medicaminibus conficeretis. Hoc est, quod magis me movet: hoc æquis auribus accipere nequeo. Quis igitur humor expellendus, si succi sive noxii, sive innoxii in iis non adsunt? Qui pravi humores detrahendi, si morbus materialis, ut vulgò dicitur, non est? Quid purgandum, si nuda temperie corpus laborat? Ne-

mo

mo certè nautam nisi stolidum vidit,
 stupâ cannabinâ cymbas resarcire,
 aut picare, ubi illæ non dehiscunt:
 veruntamen in dies aspicimus, Vos
 medicamētis purgantibus (o quoties
 huic spectaculo interfui!) corpora ex-
 tenuata studiosè evacuare: lucernis
 humore quasi defectis, & extremum
 lumen spargentibus, oleum detrahen-
 dum non est, sed addendum: haud se-
 cus ac corpori arido, & exucco pau-
 xillum illud humoris cathartico non
 est subtrahendum, sed potius novus
 adjungendus est humor. Cæterùm
 si minimus error ab ægrotantibus, hi-
 sce in morbis, in victu, vel balneo
 commissus, ob alvi profluvium im-
 minens, maximum reputatur piacu-
 lum,, Quippe cum exitialis (pru-
 ,, denter monet^a Galenus) horum
 ,, sit affectus, ne levisimum quidem
 ,, errorem tolerat. In quàm maxi-
 mum incidit crimen Medicus ca-
 thartico præscribendo, quod etsi le-
 vius, blandiusque, semper hyperca-

D 3 thar-

charsim hujuscemodi ægrotantibus inducit?

*Non dari
lenitiva ca-
thartica,
sed omnia
esse ejus-
dem effica-
cia, clarè
probatur.*

Hic verò nequeo me teneri, quin, opportunè quorundam ex vobis insulsum responsum irrideam: Audivi sæpe numerò vestrum non nullos, qui adeo excordes asseruere, graviter tum à Medicis peccari, ea corpora, quorum macies adduxit cutem, purgantibus ciendo, quando fortiora essent cathartica; at cùm lenitiva & debilia sunt, quid prohibet, quid vetat ea non exhiberi? O mirum responsum, ex Anicularum sanè trivio acceptum! Quis enim tam hospes est in Arte Medica, qui purgantia remedia, quamvis blanda, corpus exagitare, vires infringere, stomacho refragari, febrim sitimque adaugere, viscerum fermenta invertere ignorat? Quis pariter non animadvertit, nulla esse medicamina, quæ citra fastidium solum diminuunt, aut leniunt; cùm omnia^a parcius & affluentius evacuare valeant, si præsertim dosi deficiant,

^a Vid. Luc. Tozzi in aph. Hipp. comment. XXII. sect. 1.

ciant, vel excedant, & hoc, vel alio
 artificio fuerint parata, aut correctâ:
 Equidem, experientia duce, Manna,
 Rosas, Rhabarbarum, & similia levio-
 ra, uti dicitis, cathartica, dosi adau-
 ctâ, nonnunquam hypercatharsim
 inducere; & cathartica vehementio-
 ra, Scammonium scilicet, Hellebo-
 rum, Colocynthidem Artis Chymicæ
 industriâ optimè castigata blandam,
 & levem subductionem promovere,
 in dies erudimur. Sed hîc non fumum
 vendo, nec fucum facio, sed rem fide-
 dignissimis firmatam testibus affero:
 Audite Hippocratem, quid de Helle-
 boro à vobis pro medicamine fortio-
 ri habito ^a pronunciat. „ Ubi ve-
 „ rò reponis, Veratrum molle bi-
 „ bendum dare oportet eadem die,
 „ si eadem die reposita fuerint.
 Quid molle hîc significet, nisi quòd
 Veratrum, quantitate diminuta, le-
 nientis pharmaci naturam haudqua-
 quam excedat? Date paulisper au-
 res Galeno ^b dicenti „ Verùm si

D 4 mur-

^a lib. de Fractur.

^b 4. de vi&rat. in Acutis.

„ murmuraverit, fuerintque excre-
 „ menta biliosa, scammonio me-
 „ diocriter purgato. Annotate il-
 „ lud mediocriter, & tam valet dice-
 „ re, Scammonium mediocriter pur-
 „ gat, quàm quòd eradicans, ut asseri-
 „ tis, Catharticum, dosi vel quantita-
 „ te diminuta mediocriter, vel mini-
 „ mè ventrem subducat. Huc etiam
 „ respexisse videtur, quando alibi ^a
 „ scripsit „ Evacuatio igitur affligen-
 „ tis humoris per solam Aloëm con-
 „ tingit, quæ purgatoriam vim
 „ non fortem habet, sed ut ea, quæ
 „ circa alvum sunt, quæ etiam con-
 „ tingit, purgare possit: Et si aliquan-
 „ do majori pondere exhibeatur, us-
 „ que ad locos secundùm Hepar
 „ conscendit. En quomodo Aloë,
 „ lene medicamentum, cujus proprium
 „ est, ut superficiem tantùm meatuum
 „ irriter, & vel pauxillum (ut more
 „ vestro loquar) vel minimè agat;
 „ quantitate adaucta vires evacuandi
 „ fortiores acquirit, ut non solum ex-
 „ pri-

primis viis, sed ex hepate, aliisque vicinioribus partibus pravos attrahat humores, & pharmacum haud molle, sed præpotens evadat. Facessat ergo à vestra mente, Pseudo-Galenici male-sana hæc opinio: Pellantur istæ fabellæ penè aniles.

Sed mittamus hæc: ad alterum indicans, morbi scilicet Magnitudinem accedamus. Cui igitur vel cæcutienti non illucescat, quo in hoc etiam errore versamini. Perperam enim confunditis magnitudinem morbi cum ipsius acutie: Morbus magnus non est, quia acutus; sed magnus dicendus, ut rectè Galenus^a admonet, vel ob afflictæ partis præstantiam, vel propter affectus magnitudinem, vel demum ob ipsius pravitatem. Propter affectæ quidem partis dignitatem, Phthisis morbus magnus est. Quid ergo? ipsam ne inter morbos acutos numerabitis? Minimè: ab hac nanque si vita ægrotantis, pulmonibus erosio, in discrimen adducitur,

*Alteratio
Cathartici
Indicans,
Magnitudo
scilicet mor-
bi proponi-
tur, & ex-
plicatur.*

10a- 18

longo & non brevi tempore tale periculum subit. Propter affectus magnitudinem Podagra morbus magnus appellandus: Acutus ne, obsecro, dicendus? Haudquaquam: ipsa autem, si nimio cruciatu ægrotantes conficit, absque periculo, & tardissimè ad exitum perducitur. Propter affectus deniq; pravitatem, vel, si græcè id malumus dicere, *κακοίθεσις*, Ulcus Chironiū ac Telephium morbus magnus vocandus. Quid? Acutiem ne sapit? Nequaquam: licet enim mali sit moris, utpote ex materiæ affluentis putrescente acrimonia originem trahat, non celeriter tamen, sed admodum tardè ex eo salus in discrimen vocatur.

*Magnitudo
& Cacoehy-
mia, ut Ca-
tharticum
indigent,
viribus
adjunctæ
sint, oportet.*

At sit in acutis magnitudo: sit quoq; Cacoehymia: res ex vestri animi sententia succedat: Quid utilitatis, quid emolumenti ex catharsi ægrotantes percipiant, si virium robur, in quo summa rei est, deficit? Ubinam sunt vires in acuta febre languentibus, ut cathartici vim sustine-

re valeant? Dissolutæ jam sunt. Ubi-
nam corporis robur in Cardialgia,
Cholera detentis, ut purgantia per-
ferant remedia? Fractum & debilita-
tum jam est. Cur igitur neglectis vi-
ribus, quod morbus strenuè indicat,
exequi volueritis? Cur id, contra ac
oportet, præscribere in animo habeatis?
Vereor ne cadat in vos diæterium
illud. Morbus quidem curatus est,
Æger autem interiit. Quod quantam
Medicis ignominiam affert, recorda-
mini quæso illa Hippocratis ^a ver-
ba. „ Turpis enim est calamitas, me-
„ dicamento purgante dato, homi-
„ nem occidere.

Sed vos fortasse hîc cum Hippo-
crate multa complecti creditis pau-
cis his ^b verbis „ Extremis morbis
„ extremè exquisita remedia opti-
„ ma sunt. Prô Sancte Deus! quo
pacto vestræ insulsæ opinioni hoc
Hippocratis Oraculum congruit, ne-
scio. Vos fortè populare putatis ha-

bere argumentum, cùm dicitis: Ex-

tre-

*Impudenter
sibi assenta-
ri Hippo-
cratico tex-
tu P. G. fa-
sus demon-
stratur*

^a Lib. de med. purgant.

^b aph. 6 sect. 2.

tremis morbis extremè exquisita re-
 media optima sunt . Ah homines
 sententiosi ! quid vobis conducit hic
 textus , si est lapis ille Lydius , quo
 adulterinum sapientiæ vestræ aurum
 exploratur ? Quid ad rem pertinet,
 si Hippocrates hic de purgantibus re-
 mediis non loquitur, sed de victu ex-
 tremo ? Miror vos equidem, quomo-
 do in tam levem , ne dicam ineptam
 sententiam incidisse , Catharticum
 extremum esse remedium . Quod
 quàm à Sapientum judicio manifestè
 dissentit , diffusius ostenderem , si à
 temporis angustiis me exclusum non
 perspicerem : at rem latè patentem
 quibusdam interrogatiunculis sub-
 stringam oportet . Nūmne, si Aristo-
 telis sententiam exquirimus ^a, nomē
 extremi nil aliud , nisi quod est ad-
 modum contrarium, consequi valet ?
 Quomodo igitur catharticum extre-
 mum hoc sensu dici possit remedium,
 si nullam morbis dicit repugnan-
 tiam , cum hæc duntaxat inter quali-
 tates

e Vid. L. Tozzi in comment. aphor. 6. sect. 1.

tates versetur? Extremum ne remedium appellari meretur, ut non pauci arbitrantur, id quod extremam corpori commotionem inferat? Non erit profectò extremi remedii nomen, hac ratione, catharsi tribuendum; quippe quæ eadem celeritate, qua juvare possit, irreparabilem perniciem, ut frequentius accidit, parere valeat. Quodnam igitur remedium hoc titulo erit ornandum? Cui medicamini hæc nota apponenda? Illo profectò, quod naturam quidem afficit, non conficit: illo, quod morbo refragatur, non suffragatur: illo, quod symptomata à corpore amovet, non ei admovet: illo denique, quod vitale robur ad propulsandam morbificam causam confirmat, non infirmat. Hoc modo ^a Sternutamentum retentis secundinis; Somnus ^b Delirio; aquæ frigidæ ^c perfusio Tetano; frigefactoriæ potiones ^d feбри ardenti extrema ex Hippocrate

^a Aphorism. 49. sect. 5.

^b aphorism. 2. sect. 3.

^c aphorism. 25. sect. 5. & lib. de liquidor. usu.

^d lib. 3. de morbis.

te sunt remedia: Sic etiam Di-
 spermaton medicamentum, ex semi-
 nibus papaveris albi compositum ^a,
 & Ceratum ex Thapsia à Galeno pro
 extremis exquisitisque remediis in
 sputo sanguinis, & pulmonum ulcere
 habentur: Hac ratione ab eodem ^b
 cucurbitula magna ventri & umbili-
 co admota colico dolori, & Bal-
 neum ^c Hæcticis extrema vocantur
 remedia. Sed missa Veterum reme-
 dia faciamus: Nónne apud Recentés,
 quia Sanguis Hircinus Pleuritidi, Su-
 ber Dysenterix, Gummi arabicum
 Dysuriæ, Nitrum Nephritidi, Cor-
 tex Peruvianus Febri, Opium Dolori,
 Pulvis Cancrorum fluviatilium Hy-
 drophobiæ statim suppetias afferunt,
 magna & extrema appellantur reme-
 dia? Si ita igitur interpretatur Ex-
 tremum, perpendamus, rogo, si ca-
 thartico rectè convenit: Erubescam,
 fateor, id ad trutinam revocare, si
 dato medicamento evacuante, virium
 robur

^a 5. meth. med. c. 13.

^b 12. method. c. ultimo: & 14. meth. c. 7.

^c X. meth. meden. c. X.

robur potius demergi, quàm emergi
 quotidie observem: Erubescam pro-
 fectò, cum veneni naturam id sapere
 à Galeno^a literis proditum inve-
 niam. Pudet me id expendere, si eo
 exhibito, morbi, eorumque sympto-
 mata revirescere magis, quàm exa-
 rescere agnoscam: me pudet sanè, si
 adhuc meis insonet auribus justissima
 illa Hippocratis^b querimonia, „Ca-
 „ thartica si temerè & negligenter
 „ exhibeantur, temerè homines tur-
 „ bant, & quodammodo morbos
 „ inducunt. Ergo velitis, nolitis
 Pseudo-Galenici, fateamini oportet,
 vos solidæ Hippocratis doctrinæ vel
 esse penitus oblitos, vel aliorsum
 ejus sententias à vobis accipere, ac
 dixit.

Verùm, etsi à ratione absonum est,
 purgans remedium extremum voca-
 ri, & acutos inter magnos morbos
 reputari; tamen credam, & prover-
 bio locum dare velim, Sus Miner-
 vam:

^a in 6. de morb. vulg. comm. 6.

^b lib. de medicam. purgantibus.

vam: Quæro nunc à vobis, quid ni
in Syncope, Volvulo, Cardialgia,
Venenis epotis alvum cathartici sol-
licitatis? Magni & extremi sunt
morbi: Catharticum extremum est
remedium; cur hîc ab ipso abstinetis?
ut quid ab usitata consuetudine re-
ceditis? Eja, ne garrula, in tanta re,
vestra lingua mutescat, adducite mi-
hi argumentum? Excessit ne id è
memoria? Neutiquam: memoriæ
haud lapsus, sed quid imperitiæ ve-
strum silentium arguit.

*Catharsis
Permitten-
tia brevi-
ter exami-
nantur, ea-
que temerè
spèrni à Ps.
& aperitur.*

Sed jam tempus est, ut quæ ca-
tharsim tolerant, examinentur. Ape-
rite denuò Galeni volumina, consu-
lite ut lubet, excutite. Nónne ipse
ægotantis Vires, ^a Tēperiem, Æta-
tem, Anni tempus, Regionem & Cō-
suetudinem permittere purgationem
recenset? Vires equidem ægotan-
tis, priusquam purgare statuatur, li-
brandæ sunt, an tantum roboris in
se habeant, ut evacuationem illam
facilè perferant: an potius ad id im-
be-

^a lib. quos purg. op. quib. med. & quo temp.

becillitatis devenerint, ut indicatæ
 evacuationis vehementiam sustinere
 nequeant; ubi enim Ægroti vires
 pervigent, aut saltem sunt medio-
 cres, quid morbus indicat, audacter
 est peragendum: sin autem ita im-
 becilles, & parum firmæ, ut remedii
 vim ferre recusent, minimè est eva-
 cuandum, ne planè dejiciantur, at-
 que ex adverso eventu infamiam
 subeant ea præsidia, quæ aliis fuere
 salutis. Ad rem igitur & appositè
 monet^a Avicenna „ Et cum virtus
 „ deficit, non valet curatio; curans
 „ enim sicuti scivisti, est virtus, non
 „ Medicus, quoniam Medicus facit
 „ pervenire instrumenta ad virtu-
 „ tem. Consentientibus igitur unà
 „ cum virtute coindicantibus cæte-
 „ ris, & evacuationes rectè proce-
 „ dent, quemadmodum & in præsi-
 „ diis cæteris se habet: dissentienti-
 „ bus verò cuncta prohibebunt.
 Cæterum catharsis calidam & humi-
 dam exigit temperiem; corpora enim

E ita

ita constituta, utpote carnosæ, & bene compacta, commodè alvi purgationem tolerant: sicciorem secus & calidiorem temperaturam habentia, purgantis impetum eludere nequeunt, facilèque ab ipsius æstu magis incallescere, & exsiccari possunt, nec non in spasmos, convulsionesq; si purgans validum exstiterit, incurere: in quæ omnia pariter incidere possint ab evacuatione ea corpora, quæ frigida & humida, seu frigida & sicca crasi sunt prædita, ob habitum gracilem & tenuem, spirituumq; inopiam. Præterea Ætas debet esse juvenilis; quare nec Puerum, nec Senem purgare convenit, ne ille in carniū dissolutionem, hic in virium languorem repente cõcidat. His adde anni tempus, quod temperatius esse oportet, ut est Vernum & Autumnale. Æstate enim ob summum aëris calorem, qui corporis texturam relaxat, viresq; infringit, evacuatio molesta & difficilis evadit: Hyeme verò ob ingens frigus, quod

mea-

meatus corporis constipat, succosq; minus permeantes reddit, laboriosa contingit: quod pariter de Regione dicendum, quæ nec frigore, caloreque nimio, nec subitis aëris mutationibus, aut vicissitudinibus sit obnoxia. Denique corpora purganda catharsi assueta sint, oportet; insueta enim eam ægrè sufferunt, assuefacta facillimè; fibræ nanque ventriculi & intestinorum prorsus usu obduruerunt, necnon quodammodo ad illam irritationem sustinendam, à salinis cathartici particulis factam, aptæ redduntur. Quæcum ita sint, cur in cathartico administrando hæc non perpendantur, sed omnes indifferenter quocunque tempore purgetis? Ad quid tantopere in his annotandis laboravit Galenus, desudarunt Antiqui, si vos indiscriminatim languore confectis, Senibus, Pueris, siccâ vel frigidâ temperaturâ præditis, insuetis, & qualibet aëris intemperie obnoxiiis cathartica præscribere non dubitatis?

eis? O facilem medendi Regulam!
O brevem purgandi methodum!

Reliquum est, ne nihil ex iis, quæ hodie sunt disquirenda, relinquatur, ut de purgationi reclamantibus dicamus. Quæ sint hæc, si fortè è vestra memoria excidère Pseudo-Galenici, lustrate quæso oculis, nisi grave est, rursus Galeni codices, & clarè ea, quæ sint, ex iis deprehenditis. En quomodo apertè in Hippocratis ^a commentariis, humorum, Cruditas, Inflammatio, immodica, Evacuatio vel præsens, vel antegressa, fæcum Suppressio, Uteri gestatio ab ipso pro catharsi reclamantibus recensentur: singula nunc paucis persequi necessum est. A primo igitur ordiamur.

*Catharsis
Renuentia
afferuntur,
& in singu-
lis Ps. Gal.
claudicare,
apertè de-
prehendi-
tur.*

Nihil fanè est in Arte Medica protritum, dictumque magis, quàm ut à purgantibus cruditate humorum obstante, abstinemus; nihilque tam clarius gravissimâ illâ sententiâ expressit ^b Galenus „ Si in lasso

cor-

^a 1. aphorism. comm. 14. & alibi.

^b lib. 4. de sanit. tuend.

„ corpore sanguis bonus exiguus
 „ fit, crudi humores plurimi, huic
 „ nec sanguis mittendus, nec alvi
 „ dejectio, aut exercitatio, aut o-
 „ mninò motus, aut balneum adhi-
 „ bendum. Scitè, prudenterq; mo-
 net, qui, cùm adhuc ab utili sangui-
 nis parte non sint secreti, ipsaque
 commisti indebitè fermentescant,
 coctio, ut utiliter medicamento eva-
 cuante educantur, expectetur neces-
 se est. Itaq; cur eam non expectetis?
 Cur sic temerè in morborum initiis
 catharsim imperetis? Vestro igitur
 errori non est integumentum: quo
 nil profectò perniciosius. Quid
 enim est, non expectata coctione,
 cathartica præbere, quàm visce-
 rum texturam infirmare, sangui-
 nem fervidiorem reddere, virium
 robur enervare, ingentemque uni-
 verso corpori noxam inferre? Quod
 quàm bellè scriptum nobis reliquit
 Galenus, ^a attendite „ Dejectio
 „ verò in talibus tormina & rosiones

E 3 creat,

^a lib. 4. de sanit. tuend.

„ creat, animique deliquia, cum
 „ eo quod nec notatu quippiam di-
 „ gnum educit: quando crudi omnes
 „ succi, pigri, atque ad motum ine-
 „ pti propter crassitudinem frigidi-
 „ tatemq; sunt. Quid porrò? Num
 vitio naturæ à Cordatis Præticis tri-
 buitur, quando ante coctionis signa
 humores crudi evacuantur? „ Si-
 „ quidem oportet, ut ait ^a Galenus,
 „ coctionem præire, subsequi verò
 „ discretionem, & postea evacuatio-
 „ nem, ut bona sit crisis, sive judi-
 cium. Ut quid vos damnandi non
 estis, qui illud idem arte facere ten-
 tatis, quod ipsi naturæ nequaquam
 conceditur? Nónne cruditas in fe-
 bribus videtur esse quasi humorum
 fermentatio, sanguisque efferve-
 scens Cervisæ, vel Musti naturam
 imitari? Quis enim est, qui à musto
 vel cervisia, per filtra etsi pluries, &
 pluries ea trajicit, fæces unquam se-
 parare potest, nisi destita ebullitio,
 & fæcum secretio sit absoluta? Cur
ergo

^a Comm. 4. aphor. 22.

ergo vos cathartico, dum sanguis in-
 star spumantis liquoris ebullit, &
 non adhuc deferbuit, noxios humo-
 res educere velitis? Quid hæc in-
 credibilis prurigo? Quid hæc festi-
 natio? Quid hæc celeritas tanta pur-
 gandi significat? Turgentia ne vos
 incitat ad catharsim intempestivè in-
 stituendam? Quid audio? Humo-
 rum turgentiam commemorare au-
 detis in iis corporibus, quæ, morbi
 principio, quotidie purgatis, quando
 Majores nostri rarò id accidere scri-
 pserunt. Audite^a Hippocratem:
 „ Concocta medicamentis aggredi
 „ oportet, & movere non cruda, ne-
 „ que in principiis si non turgeant,
 „ plurimum verò (annotate hæc
 „ verba, quæ auro expendi decet)
 „ non turgent. Quomodo igitur
 tam sæpe sæpius, immò semper tur-
 gentiam istam invenietis, si rarò hæc
 ex Hippocrate ægrotantibus evenit.
 Vel igitur oportet, ut dicatis, sic fa-
 cilè & sæpe turgentiam invenire

*Rarò tur-
 gentia hu-
 morum ac-
 cidit.*

Poëtarum esse figmentum ; vel hîc falli, decipi Hippocratem , quem , ut loquar cum Divo Augustino ,, Deus ,, creavit tanquam virum ^a in arte ,, medica minimè errantem . Utrum velitis, eligite ? Si primum; mihi vobiscum controversiæ nil amplius erit : si secundum; jocò ne , an seriò hoc dicitis, petam ? seriò loquamini ? Eja, os opprimite; si enim ullum verbum addideritis , vereor ne fulmen illud Vallesii ^b in vestrum récidat caput ,, Pereat, qui Hippocratis oracula perstrinxerit . Satis igitur est argumenti, vos non turgentia metu, sed quadam animi celeritate ad purgandum adduci, ne scilicet quispiam, ut est in usu positum, non expurgatus , ac sordidus hinc migret.

*Tam lenia,
quàm for-
tia cathar-
tica, si ma-
teria ad-
huc cruda
est, exclu-
duntur.*

Nec micam bonæ frugis , nec hilum habet dicere , Hippocratem damnasse , cruditate humorum existente , purgantia vehementiora , uti Colocynthidem, Scammonium, Hel-

^a lib. 5. de Civit. Dei.

^b in comm. prognost.

Helleborum, neutiquam verò leviora; cùm his communiter Medici nostrates in principio morbi, etsi humores concocti non sunt, utantur, uti Cassiâ, Rosâ, Mannâ, Rhabarbaro, &c. Micam quidem bonæ frugis, ut dixi, non habet; cujuscunque enim generis sit purgans, æqualem semper evacuandi vim obtinet. Sed esto, & vobis, quod ante non concessi, hîc concedere velim: Nunquid ab ipsismet Veteribus lene catharticum initiis morborum admissum fuisse, scriptum invenitur? Nullibi profectò; quin contrarium apertè decernit Galenus, „ Quo tempore „ à causis morborum facientibus „ natura gravatur, & adest cruditas „ humorum, tunc aliquid utiliter „ evacuari est impossibile. O quàm vehementiùs vos hæc sententia peracuta perstringit. Explicamus eam, rogo, partitèque verborum pondera examinamus. Quorsum igitur verba illa *Natura gravatur* pertinent, nisi
ad

ad humorum copiam demonstrandam? Quorsum *humorum cruditas* spectat, nisi ut morbi initium ostendatur? Quid præterea significat *aliquid evacuari*, quàm leniter & moderatè humores purgare? Quid denique clausula illa maximi momenti *est impossibile* denotat, quàm velle educere leni pharmaco, dum morbus incipit, crudos humores, non aliter est ac Æthiopem lavare, & ut Lunæ radiis botrus maturescat, efficere? Quid insuper magis patens & manifestum eo, quod Hippocrates ^a scripsit, „ Quibus verò Urinæ tenues, tales ne purgato, sed si visum fuerit, infusum per clysterem, adhibeto? Si igitur Hippocrates in principiis morborum nostræ committit prudentiæ clysterē præcipere, cum adhuc, inconcoctis humoribus, urinæ sunt tenues; quomodo potest sic tam audacter decernere, cruditate humorum reclamante, de medicamento cathartico, quod, etiam levius est,

^a de rat. viâ. in acuto

est, longè magis quàm clyster præstare videtur.

Et ne longiùs abeamus, relictis auctoritatibus, veniamus ad argumenta. Cathartica vehementiora, ideo summè nocua evadunt, & naturæ concoquentis actionem maxime perturbant; quia graviter corpus exagitant, & omnino vires infringunt. Purgantia igitur blanda, quia minus corpus afficiunt, viresque parum minuunt, minus nocua esse, & coctionem paululùm interturbare necessum est, ut fateamur: Sed quis adeo mentis inops atque impos sit Medicus, qui in morborum principiis experiri velit remedium, quod pro certo noxam etsi minimam affert, coctionemque aliquantulùm perturbat, & non potius iis utatur medicamentis, quæ nullo modo ipsam labefactant, sed magis promovent, naturamq; corroborant? Porrò sicine expeditam fixorum humorum educationem, in initiis morborum, vobis constituitis per cathartica leviora, quæ

quæ eos nequicquam attingunt? Sic-
cine inconcoctos humores ab utili-
bus adhuc non secretos, qui vehe-
mentioribus purgantibus difficulter
educuntur, debilioribus evacuare
arbitramini?

*Sapius al-
bucinantur
P. G. in in-
flammatio-
ne pro tur-
gentia ac-
cipienda.*

Sed minus hæc ad nos, minus ad
vitæ nostræ discrimen, minus ad sa-
lutis periculum pertinent: Illud, il-
lud est capitale, illud formidolosum,
illud febricitanti cuique metuen-
dum, quòd sæpe sæpius inflammatio-
nes internas cum vergentia & tur-
gentia humorum permiscetis, anxie-
tate & angustia, quam necessariò
phlogosis affert, facillimè capti.
Quot, heu, vidi ægrotantes (ò spe-
ctaculum miserum atque acerbum!)
sumpto medicamento purgante pau-
lò post animam exhalasse ob hanc
vestram præcipitem sententiam,
quam illico ob irrequietum eorum
situm, in medium protulistis:
Bene igitur perpendatis, oportet,
quid sit turgere, & an semper, quan-
do æger adæstuat, nullamque certam
for-

formam decubitus servat, turgentiam arguat. Et mirum profectò est vos in re tam clara cæcutire; cum nemo, quòd scio, planius, nemo uberius, nemo ornatius, quid sit turgere, quàm Galenus, quem tam peramanter observatis, illis verbis explicavit, Concitari & turgere humores dicuntur, cum motu vehementi agitantur, ac ab uno loco ad aliud confluentes, inter principia morbi hominem vexant, doloresque ac titillationes afferunt. Nónne ex his luce meridiana clarius innotescit, humores tunc turgere, quando majori impetu, quàm par est, per viscera huc, illuc feruntur, simulq; copiâ & pravitate ea concitant, irritant, & gravant? Anxietas igitur & oppressio, ut turgentiam indicent, dolori per viscera vago adjunctæ esse debent, & haud illo associatæ, qui cuidam parti affixus, sit imingentem, linguam aridam, urinam
flam-

flammeam, rubramque, febrim acu-
 tam, & pervigilium affert; quæ omnia
 si ægrotantem excruciant, phlogo-
 sim sine dubio arguunt, tumque tan-
 tum abest, ut quicquam purgatio ju-
 vet, ut eandem potius, sanguinem
 exagitando, inque locum affectum
 altiùs impingendo, magis adauget:
 Non mea hæc, sed Hippocratis ve-
 rè Magni præclara sententia^a est:
 „ Quicumque verò ea, inquit, quæ
 „ inflammata sunt, in principio mor-
 „ borum medicamento solvere ag-
 „ grediuntur, hi de intento quidem
 „ ac inflammato nihil auferunt: non
 „ enim remittitur affectio, quæ ad-
 „ huc cruda est: quæ vero mor-
 „ bo resistunt, ac sana sunt, colli-
 „ quefaciunt. Hoc verum esse etiam
 restatur, aureo illo documento^b à
 Medicis sæpe ad memoriam revo-
 cando, Galenus „ Quibus hypo-
 „ chondria ultra modum calida, &
 „ hoc ipso in loco aliqua visce-
 „ rum inflammatio, omnes nequa-
 quam

^a de rat. vi&. in acut.

^b lib. i. in comm. ad aphor. 14.

„ quam apti sunt ad purgationem.
 Calculum quoque suum huic egre-
 giæ sententiæ adiicit ^a Avicenna,
 dum inquit „ Habentibus in inte-
 „ riora apostema, purgatio noxia
 „ est.

Sed loquar nunc more vestro;
 sint sanè humores turgentes in fe-
 bribus: semper ne ita turgeant, ut
 cathartico educi valeant? Neuti-
 quam; Nam illi duntaxat dejectione
 ne evacuari possint, qui ad mesente-
 rium & intestina impetum faciunt,
 ut ex conjuncto murmure conjici po-
 test; non verò, qui ad alias corporis
 partes vergunt. Maxima igitur est à
 recta medendi methodo aberratio,
 turgentes quomodocunque humo-
 res, sive ii in vias urinæ, sive in arti-
 culis, aliisque externis partibus in-
 clinent, educere; minimè quidem
 licet, magno ægrotantium periculo,
 naturæ motum distrahere, ac impe-
 dire, sed, ut munus optimi Medicî
 exigit, confectari & adjuvare: Hinc

*Humores
 etsi turgēt,
 cathartico
 haud edu-
 ci, sed alijs
 evacuanti-
 bus debent*

pru-

prudenter monet Hippocrates his^a verbis „ Tales verò siquidem ab „ initio medicamentis purgare vo- „ luerit, ante quintum diem id faci- „ to, si venter murmuraverit: sin- „ minus impurgatos finito. Quam- „ obrem etsi humores turgerent in Pe- „ ricle, Metone, Muliere morosa, Vir- „ gine Laryssea, aliisque, non tamen „ fuere ab Hippocrate purgante medi- „ camento educti, quippe qui ad alvũ „ non vergebant, ut ex Galeni^b com- „ mentariis, colligitur: Immò idemmet „ Hippocrates^c expressè coctionem „ expectandam esse, etsi humores tur- „ gent, ait „ Quibuscunque verò fe- „ bres anxiosæ sunt, & quæ præ- „ cordia intendunt, & decumbentes „ in eodem loco decubitus non su- „ stinent, & extremæ partes perfri- „ gerantur, hi plurimâ omninò di- „ ligentiâ ac custodiâ opus habent. „ Degant autem hi, ut nihil ipsis ex- „ hibeas aliud, quàm acetum mul-
sum

^a de rat. vict. in acutis.

^b 4. de rat. vict. comm. 64.

^c de rat. vict. in acut.

„ sum aquosum. Sorbitionem verò
 „ ne exhibe, donec febris desierit,
 „ & urina concocta fuerit.

Sed hæc sunt levia pro vestra in-
 considerantia argumenta, en majora
 afferam. A Galeno planè^a habetur,
 ut rite, catharsis instituatur, quòd
 Alvus non sit ad Diarrhœam pro-
 pensa, fæces non admodum indura-
 tæ, aut diu suppressæ, nec Uteri ge-
 statio adsit. Num his reclamantibus
 à cathartico abstinetis? Utinam ita
 cauti essetis, quoties alvus sit laxa,
 ne nimis irritetur, & cum periculo
 hypercatharsis accidat. Utinam ita
 prudentes, quoties fæces diu sup-
 pressæ aut induratæ sunt, ne ad inte-
 stina humores attracti magis cumu-
 lentur, & ob impervia foramina, ven-
 tris tormina, spasmi, vertigines,
 & anxietates procreentur. Utinam
 ita callidi, quoties mulier uterum ge-
 rit, ne ex intestinis vitiosi humores
 excitati, partes vicinas irritent, &
 foetus periclitetur. Sed quid optem?

*Alia supe-
 rius recen-
 sita Recla-
 mantia li-
 brantur, &
 in his etiã
 decipi vsq.
 Gal. ostendit-
 ditur.*

F quid

^a lib. quos purg. oport. &c. & comm. 5. aph. 29.

quid quæram? frustra in votis tempus contero: Intueor enim, etsi alvus est laxa, fæces induratae, mulierq; uterum gerit, morbi materiam etiam medicamento alvum ducente evacuare contenditis. Ecquodnam in arte medendi majus hoc videtur erratum? nullum, opinor, maximum: Etenim si est flagitiosum, alvo adstricta, medicamento dejectorio superpurgationem inducere, quanto flagitiosius, improbius eam, soluto ventre, promovere? Si extra artem est, & Medico indignum, purgantia non præmissis digerentibus exhibere: quanto indignius est diu oppressam fæcibus induratis alvum, catharticiis cedere? Si scelus habetur in foetus gestatione clysterem acrem præscribere: quanto scelestius est medicamentum purgans in primis, seu in ultimis mensibus, in quibus vel tenerior, vel maturior est foetus, præcipere?

Verùm hîc disrumpi videor, nisi hujusce vestrae corruptæ methodi

causam detegam. Vultis ne, paucis
dicam, quid est causæ, cur semper
purgantia jubetis? Dicam, & quod
fateri non audetis, vel certè erube-
scitis, ego ipse sine fuco & liberè pa-
refaciam: Cùm vos veram, germa-
namque Hippocratis, Galenique me-
dendi methodum comparare, nolim
dicere, non potueritis, quoniam tantæ
ingenii imbecillitatis non estis, sed
quadã incuria nolueritis, ideo adul-
terinam hanc medendi legem, in
omnibus nempe morbis cathartica
præscribendo, invenistis; ignaramq;
plebeculam, quod magis dolendum
est, ita induxistis, ut hæc neminem
Medicum Galenicum esse credat, nisi
eum, qui catharticis sæpius repetitis
opprimit ægrotantes; aliosque, qui
specifica propria morbis rectè præ-
scribunt, Chymicos, Fumivendulos
vocitat. Quò igitur vestra incogi-
tantia ultrà progredi potest. Carent
ne Hippocratis Opera Medica opti-
mis remediis cuicunque morbo oc-
currentibus, ut semper necesse sit ad

*Præpropere
Ps. G. pur-
gandi me-
thodi legi-
tima cause
annotantur.*

cathartica recurrere? minimè : cum
 Incubo ^a vomitorium; Apoplexiæ ^b
 ptarmica; Lethargo ^c apophlegma-
 tifiantia; Opisthotono ^d aquæ frigi-
 dæ effusionem; Phrenitidi ^e humida
 calefactoria; Anginæ ^f gargarismata;
 Tabi ^g lenticulæ decoctum; Peri-
 pnevmonix ^h nucem pineam, & gal-
 banum cum melle; Plevritidi ⁱ ma-
 gni ari radicem, & aquam mulsam;
 Cholerae ^k anodyna, & potiones hu-
 mectantes; Lienteriæ & Diarrhoæ ^l
 exsiccantia, humoresque avertentia;
 Singultui ^m cuminum, & daucum;
 Dysenteriæ ⁿ demulcentia ex lacte,
 & astringentia ex mespilis, sorbis,
 myrtique baccis; Colicæ, & Iliacæ ^o
 cly-

^a lib. de insomn.

^b lib. 3. de morb.

^c ibid.

^d ibid.

^e ibid.

^f lib. 3. de morb.

^g ibid.

^h lib. de rat. viâ. in acut.

ⁱ ibid. & lib. 3. de morb.

^k lib. de affect.

^l ibid.

^m lib. de viâ. rat. in acut.

ⁿ lib. de affect. & de viâ. rat. in acut.

^o lib. de affect.

clysteres emollientes; Stranguriæ ^a
 vini potionem; Ictero ^b urinam cien-
 tia; Arthritidi ^c lac asininum; Cav-
 so ^d potiones frigidas; Tertianæ ^e
 quinquefolii radicem in aqua exhi-
 bitam, à Clariss. König ^f quoque lau-
 datam, & nobis optimo cum eventu
 pluries expertam; Quartanæ ^g hyo-
 scyami, & mandragoræ semina;
 Uterino fluxui ^h vini potum, in quo
 cancri fluviatiles sint suffocati, &
 spongiæ combustæ pulverem; Pro-
 fluvio mulierum albo ⁱ corticem pa-
 paveris albi & rubri, spinæ fructum,
 malicorium torrefactum, & lac bu-
 bulum; Hystericæ passioni ^k casto-
 reum, & conyzam; Mensibus, & Se-
 cundinis retentis ^l dictamnium cre-

F 3

ti-

^a aph. 48. sect. 7.^b lib. de affect.^c ibid.^d lib. 3. de morb.^e lib. 2. de morb.^f in Regno vegetab.^g lib. 2. de morb.^h lib. de nat. muliebr.ⁱ ibid.^k lib. 2. de morb. muliera.^l lib. de nat. muliebr.

ticum, origanum (& ne plura, quæ sunt penè innumerabilia, confecter) aristolochiam, & myrrham Senex præscribit. Nihil præterea hîc dicam de tot tantisque remediis, pro quocunque removendo morbo, suis in operibus à Galeno descriptis: nihil de tot selectis è triplici Regno medicaminibus, quæ in officinis continuò prostrant: nihil denique de tot libris Pharmaceuticis, speciosis titulis Cistæ nimirum, Thesauri, Theatri, Armamentarii, Basilicæ, Pyrotechniæ, Antidotarii exornatis, verba faciam; cum hæc omnia, etsi vobis nulli, nescio qua inconsiderantia, sunt usui, minimè tamen incomperta esse puto, si ante oculos omnium sunt posita, & in usu quotidiano collocata. Summa igitur incogitantia, nō specificorū inopia ad vos cathartica præscribenda semper incitat. At hîc circuitu non est agendum: quæso quid vos, ò Pseudo-Galenici, cogit, ut in febribus benignis semper purgantia præ-

præscribatis non semel, sed bis, terve, quaterve? Febrifugorum negligentia. Quid vos allicit ad alvum tam sæpe sine ratione, sine methodo in malignis, pestiferisq; febribus cathartici sciendum? Alexipharmacorum contemptio. Quid vos quotidie in morbis capitis ad purgantia sollicitat, ipsa sæpe repetendo cum summa ægrotantium pernicie? Cephalicorum despicientia. Quid vos tam sæpe ad dejectorium exhibendum in morbis medii ventris curandis, inflammat? Thoracicorum inconsiderantia. Quid vos in stomachi, similibusq; morbis suadet semper purgare? Stomachicorum incogitantia. Quid postremò hanc vobis mentem indidit semper purgare, & quasi miseros ægrotantes eviscerare? Incogitantia, incogitantia.

En igitur, Auditores, præposteræ eorum purgandi methodi vera, sinceraque causa: Poterit ne vobis quicquam utile ab iis evenire? Poterit ne vestræ salutis conservandæ vel labefa-

Quæ à morbis optimam medicinam
obtingere? Nunquam omnino. Con-
siderate quæso, quibus vestra com-
mittitis corpora; quibus, quod carius
vobis, quod jucundius, quod dignius
est (vestra salus, inquam) traditis, ex-
pendite, reputate.

*Futile Pf.
Gal. sub-
refugium
manifesto
confutatur.*

Quid nostra refert (audio hîc, nescio
quæ, Auditores, mihi sic obloquentē)
Quid ad nos tot conditiones in alvo
expurganda animadvertere, tot an-
notare, si Pharmacopolæ nonnulli,
Balneatores, & Tonsores quamplu-
rimi, quin & rudes Mulierculæ pur-
gantia ægris liberè præbent, venam
secant, & quamplures alias evacua-
tiones, in scio Medico, quotidie in-
stituunt, & prosperè iis semper pro-
cedit negotium. Nihil igitur piacu-
li est, si catharsis indicia, & recla-
mantia non advertamus: nihil crimi-
nis? Nihil? Quæ vox meis auribus
instrepit! Rebar ego certamen mihi
cum Medicis fore, pedem arbitrabar
mihi hodie cum Philosophis confe-
rendum: at, ut nunc est, ecce cogor
jam

jam cum Stercorariis, cum Empiricis in arenam descendere; cum iis inquam, qui in stercore acquiescunt; cum iis, qui nihil aliud cogitant, quàm alvum medicamine sollicitare, nihilque in ore habent, quàm sordes, quàm fæces: Verùm, omissis jocis, velim, mihi dicatis, nisi molestum est, quem sanæ mentis virum à recto medendi tramite deducere valeat, nonnullos animadvertere pristinx sanitati à Mulierculis & Circumforaneis, sine tot cautelis adhibitis, purgantibus restitutos? Nullum profectò: Quemadmodum enim fieri potest ex crebra sagittarum ejaculatione non perspectum scopum à cæco aliquando attingi: itidem circumforaneo ignotis sibi remediis, & cautelis ad ea requisitis, cuiquam interdum subvenire, non esse prorsus impossibile, arbitror. Verùm si nemo mentis inops conspicitur, qui, ut collineet, jaculandi artem à cæco tentet perdiscere: multò magis inconsiderati animi est, cum de pelle humana

mana agatur, illorum exemplo, qui non artifices, sed & artis, & humanorum corporum destructores appellantur, vera evacuandi ratione neglecta, cathartica sic indiscriminatim exhibere.

Satin' igitur jam Galenicæ doctrinæ desertores, quo in errore versemini, tandem aliquando cognoscitis? Satin' summam vestram inertiam perspicitis? Ecquid bonam mentem cœpistis? Ecquid vestram dedidicistis methodum? Sed quid exclamem? Quid querar? Mea non sunt latera, Auditores Ornatissimi, meæ non vires, quæ tam perniciosæ corruptelæ querimoniam valeant sustinere. Dixi.

91

ACTIO III.

In qua maxima Pseudo-Galenicorum Inertia in Vesicantibus inconsultè præscribendis infectetur.

 I præteritis actionibus, Auditores Præclarissimi, quotiescunque verba facturus in suggestum prodirem, ne mihi verbum ex ore excideret, quod Pseudo-Galenicos nimis exasperare atque irritare possem, verebar. Hodierna autem die mihi de summa eorum inertia, in vesicantibus sic inconsultè præscribendis, dicere ingresso styli durities atque acerbitas ut eveniat, expetam. Etenim, ut hic tam penitus in eorum animis insitus, tam vetustus abscindatur abusus, liberæ objurgationis
scal-

scalprum, atque novaculam ii experiantur, necesse est. Non mollia unguenta ulcera gravia & periculosa, sed ferri aciem, ignisque vim, velint nolint ægrotantes, exquirunt: haud aliter, ut effrænis hæc consuetudozam longè latèq; diffusa coërceatur, non blanda & fucata verba, sed firma & acria, non Demosthenicæ eloquentiæ inusta calamistris, sed Tullii acri vehementia exornata exposcit: Hinc mihi durum profectò laborem parari prospicio, & ipsa cogitatione suscepti muneris fatigor; etenim me minimè instructum pugnaci, atrociq; stylo, ut causa expostulat, agnosco, & vereor ne levioribus, quàm præsens actio exquirat, verbis utar. Sed tamen dicendum: equidem spero fore, ut Reipublicæ salutis memoria acriora mihi verba suppetat & ad eorum impudentiam, ut par est, perstringendam, impetum, si mihi deficit, addat.

Et ut, omisso principio, rem ipsam aggrediar. Locus profectò hîc mihi videtur esse de vestra in Galenica doctri-

Et trina, ô Pseudo Galenici, inconstan-
 tia expostulandi. Nónne vos animam
 relinquere potiùs, quàm Hippocra-
 tis, Galenique sensum deponere ja-
 ctatis? Cur hîc vesicantium applica-
 tione ab ipsis vos dissentire intueor?
 Nónne vos non aliud commendare,
 nisi quod ab Hippocrate, Galenoq;
 memoratum sit, per sanctè affirmastis?
 Cur nunc datæ desertores fidei estis?
 Magna sanè me hujus vestræ levi-
 tatis tenet admiratio; siquidem si
 Hippocratis, Galenique omnes ope-
 rum excutiamus pagellas, versus o-
 mnes diligenter percurramus, nun-
 quam hæc medicamina ab ipsis co-
 gnita, aut in usu habita fuisse inve-
 niamus. Quæso codices aperite, cir-
 cūferte, quo in loco Hippocrates hæc
 recenset? Ubi Galenus hæc affert,
 ostendite? Ecquis est, qui hæc in ope-
 ribus eorum scripta inveniat, aut
 num in iis exstare ex ullo audiverit
 aliquando? Nemo quidem profectò,
 cui mica bonæ mentis adhuc supe-
 rest. Quare difficulter admodum mihi

*Vesicanti-
 præscriptio-
 ne, Incon-
 stantia in
 Priscorum
 sententia
 Ps. Galeni-
 cis appro-
 batur.*

persuadeo vestrum aliquem tam levioris esse intelligentiæ, ut hujusmodi remedium, quod nihil ex Hippocratis Galeniq; schola olet, iis innotuisse probare conetur. Etenim si hi de ulceribus in cute factis aliquando verba faciunt, nunquam de iis arte promotis, sed duntaxat de spontè natis in Pestilentiis loquuntur. Sic namque Galenus ^a de quadam pestilenti contagione scripsit, „ Qui servati sunt, „ id fuit factum vel ob eruptiones in „ cutim, sive per sudorem, sive per „ erysipelata, ulcera, phlegmones, „ herpes, impetigines, psoras & „ lepras. Et ^b alibi: Qui evasuri „ erant, his pustulæ, quas exanthemata vocent, nigræ toto corpore „ multæ, confestim apparuerunt, ulcerosæ quidem plurimis, omnibus „ certè siccæ. Quod & contigisse, notatur ^c ab Hippocrate, Sileno, Herophonti, & Simoni, in quibus papulæ ad cutim & abscessus ad crura

eru-

^a lib. de cibis boni & mali succi.

^b 5. methodi cap. 12.

^c lib. 1, & 6. de morb. popular.

eruperunt: Quæ omnia certè ad naturæ expellentis motum, & non ad Medicorum industriam referenda sunt: Et licet abscessus & ulcera incutim erumpentia potuerint postmodum ope medica vel promoveri, vel diutius seruari; nihil tamen exinde pro Vesicantibus medicamentis rationabiliter educere fas est; cum naturæ motum adjuvare prudentis Medici sit; insulsi verò & temerarii eundem præposterè, aut importunè præstare. Parotides natura, cæterosque abscessus in dies efficit: Quinam, rogo, sanæ mentis Medicus ea excitare tentat? Convulsio curatur superveniente febre: Quinam, ut convulsioni mederetur, febrim unquam citra perniciem induxit? Hydropem curatam multoties fuisse aquosis humoribus per umbilicum excretis, vel ulceribus in tibiis, cruribusq; spontè erumpentibus, Medicæ testantur Historiæ; & nemo, nisi temeritate adductus, fonticulos excitet in tibia, seu abdomen secet in hujusmodi

*Non quod
Natura per
agit, à Me-
dico rectè
effici potest.*

morbis . Natura in pleuritide per
 tussim sanguinem expurgat : ignari
 verò Medici esset apparente sputo, ut
 sanguis educeretur, præcipere . Igi-
 tur Medicus non semper potest , aut
 debet , quod natura facit , efficere ,
 nec quod ab ipsa salubriter perfici-
 tur, salubriter quoque à Medico per-
 ficietur ; siquidem morborum causæ
 à Medico ignorantur ; naturæ autem
 notescunt . Opportunum tempus eas
 expellendi Medicus nescit , naturam
 autem non latet . Exacta humoris ex-
 pellendi quantitas, debitus modus, &
 conveniens locus à Medico ut nosca-
 tur, difficillimū est : à Natura verò non
 operosum . Natura nocuum ejicit jam
 ab utili portione secretum : quod
 certè Medicus omni adhibita dili-
 gentia minimè exequi potest . Opor-
 tet igitur, ut Medicus director potius
 sit naturæ, quàm imitator, illamque
 si viderit bene & salubriter operan-
 tem, spectator esse debebit ; si autem
 aliter agat, ac salus ægrotantis expo-
 stulat, omne studium, necessum est, in
 ipsa

ipfa regenda ut ponat; non fecus ac Nauclerus, reflante Vento, ad portum omni ope, atq; operâ navem dirigere nititur.

Sed ne fortè hac in re aliquid de industria reticere videar, ad illud Galeni testimonium veniam, quo ita vobismet blandimini, ut Vesicantia ei in usu fuisse in dubium minimè revocetis, „ Eodem modo (inquit) „ si redundantia ad caput, aut ven- „ trem feratur, medicamenta mor- „ dacia manibus, pedibusque admo- „ ta revellere in contrariam partem „ solent. Ecce quàm apertè Gale- nus, vestrum quispiam ait, nostram sententiam confirmat, & approbat, simulque morbum, cui Mordacia seu Vesicantia sunt adhibenda, dilucidè annectit. Hui! pulchrè dixistis! Mordacia ne medicamina Vesicantia sunt? Ut erratis! Mordacia enim remedia, si Medica Lexica pervolutamus, sunt, quæ extrinsecè apposita tenuibus suis partibus cutaneas fi-

G bras

bras irritant, earum poros referant, & humores inibi fortasse remorantes sensim attenuant, ac resolvunt. Vesicantia verò, nedum irritant, sed præsumma particularum, ex quibus constant, acutie, fibras atterunt, laxant, vasa aperiunt, & ampliorem humorum affluxum versus extimam corporis partem eliciunt, qui intra cuticulam retenti, illam in vesicam attollunt. Præterea nõne mordacia remedia sunt Smegmata, externa cutis vitia abstergentia? Psilothra, pilos denudantia? Dropaces ad alimoniam partibus conciliandam, & ad alias externas, internasque affectiones expugnandas, deservientes? Phœnigmi, ruborem in cutim excitantes? Si mordacia igitur sunt, cutim ne exulcerant, & in vesicam eam attollunt? Minimè quidem; multum enim inter hæc & vesicantia interest, ut apud omnes Practicos, & præcipuè apud Acerrimum vesicantium Patronum Herculem Saxoniam^a legere

^a lib. XI. de Phœnigmis.

re potueritis. Sed quid isthæc immoror, cum ex ipsamet Galeni sententia vestra opinio apertè retunditur? Quorsum, obsecro, verba illa immediatè ipse subjungit „ Quin „ etiam si materia in os, aut palatum, aut gurgulionem fluat, „ erit ad nares derivanda usu medicamentorum mordacium, quæ „ per nares caput purgantia nominantur: quæ verò ad oculos fertur, „ eam ad os per mordacia gargarismata retrahes. Nisi, ut ostendat, pro medicamine mordaci ea accepisse, quæ acrimoniâ, qua pollent, irritant membranas, & crassos humores attenuando versus aliquam partem, eos prolicere valent, & haud ea, quæ vasa aperiendo cutim vesicant & exulcerant. Nemo enim ad revelendum humorum affluxum ex ore, palato, proximisq; partibus remedia cutim exulcerantia in nares immisit. Nullus ad fluxum ab oculis derivandum vesicantia in gargarismate præscripsit. Hic igitur error à vestra

mente est eripiendus: hæc detrahenda opinio.

ps. Galenicorum Responsum ad ducitur, & quam sint etiam à Veterum methodo vesicantibus administrandis alienis simi, ostenditur

Deus, Diviq; omnes (vestrum nonnullos audio, qui me hinc abeuntem sic revocet) à nostra avertant mente, Hippocratem Galenumq; hinc pro nobis allegare: Vesicantia his nota fuisse non dicimus; nec hoc unquam asseruimus sed si ea Veteribus innotuisse omni asseveratione affirmamus; Ruffo, Oribasio, Aëtio, Æginetæ, Avicennæ perspecta fuisse arbitramur. Agedum, sint hæc, ut dicitis: verum adduci non possum, ut credam, prædicti Auctores iis casu & temerè, quemadmodum & vos quotidie utamini, in omnibus morbis usi fuere: Quis nanque, quis eorum, si quantum memoriâ repetere præterita possumus, istiusmodi remedia inconsideratè contra omnes cujuscunque naturæ febres præscripserit? Quando Oribasius, qui primus horum medicaminum fuit promotor, sic ea indiscriminatim cuti affixit, aut aliter, ut oportuit, approbavit?

Quan-

Quando Ægineta? Quando Aëtius, aut ullus alius ex longissima illa, ac penè innumerabili Veterum serie? nunquam planè, nunquam sic casu & inconsultè ea adhibuere, sed rarò admodum, & magna cum animadversione, ut ad rem & appositè animadvertit^a Septalius; iis enim duntaxat in peste utebantur, nec semper, sed solùm quando pestilenti morbo maximus sopor, aut summa partium refrigeratio adjuncta videbantur, quæ optimo jure hujus remedii propria indicia dici merentur; & ubi vel soporosos excitare, vel morbo frigefactos calefacere necessarium non erat, ab usu eorum prorsus abstinebant. Quod si ita est, quid hîc muginari, quid hiscere audetis, si in omnibus febribus, à quacunque causa ortis, cujuscunque eæ sint generis, ob molestum symptoma iis adjunctum, malignitate prædicta, ad vesicantia tanquam ad sacram anchoram confugitis? Tantùmne iis arrogatis, ut

G 3 mor-

^a in animadvers. & cautel. medic. lib. 7. n. 44. & 45.

mortiferum virus, interna obsidens viscera, ad dolentem & labefactam partem attrahere valeant? Tantumne iis tribuitis, ut hæc à vobis conficta malignitas, eorum ope, ad cutim ægrotantis decumbat. O vim maximam erroris! Conducibilius quidem profectò esset, ea vestro capiti, ut istam præcõceptam malignitatem ex eo trahant, quàm misero ægrotantis corpori, in quo nihil maligni constat, affigere. Fructuosius certè esset, ea vestræ fronti inferre, ut ingentem ruborem vultui vestro incuterent, & erubescere de tam facili malignitatis in omnibus febribus prædictione, edisceretis; quando id statueret, studii multum, industriæ plurimum esse adhibendum gravissimi contendunt Auctores, inter quos non injuriâ Franciscus Piens^a exclamat:

„ Natat quidem τὸ Malignum omnium in ore, sed res ipsa est obscurissima, tormentisque opinionum tam est obsessa veritas, vix,

ut

^a tractat. de febrib.

„ ut tantilla ejus vis è longinquo fe-
 „ exferat . Et vos sic facilè, de mali-
 gnitate februm, quæ ut agnoscat,ur,
 non leviter est laborandum, decerni-
 tis? sic promptè omnes cujuscunq;
 generis febres malignas appellatis?
 Eja pudeat vos tantæ inertix, & in-
 cæco tam ausu erubescite: sed qui
 pudor, qui rubor, si in vobis præmor-
 tui jam sunt!

Sed antequam propius cum hisce
 pravis Galenicæ Scholæ infectoribus
 congregiar, perspicuitatis gratiâ,
 permittite mihi Auditores, ut cum
 Jacobo Primirofio ees paucis edo-
 ceam, quænam febres malignitatis
 notâ sint designandæ. ^a Duplices
 sunt febres malignæ, unæ propriæ,
 & veræ; alteræ impropriæ & men-
 daces dictæ: Primi generis sunt eæ,
 quæ ex venenata, & mortifera produ-
 ctæ qualitate, licet gravia sympto-
 mata conjuncta secum habere non
 videantur, tamen occultè, furtim-
 que ægrotos invadant, & ex impro-

*Qua febres
 sint Malignæ, earque
 Vesicantia
 non expo-
 scere, aper-
 tius doce-
 tur.*

G 4 viso

^a lib. de febr. c. 15.

viso postea eos jugulent: ut benè Ga-
 lenus * nos monet „ Debiles qui-
 „ dem & parvæ febres quandoque
 „ valde malignæ sunt: & aliæ cali-
 „ dæ, atque incendentes, ut stoma-
 „ cho angustiam & calorem, & sitim
 „ intolerabilem afferant, nihil ta-
 „ men habent nonnunquam peri-
 „ culosum. Secundi generis sunt
 eæ, quæ à venenoso miasmate origi-
 nem non trahunt, tamen præ summo
 ardore, siti inexhausta, acuto capitis
 dolore, pervigilio, delirio, aliisque
 ejusdem generis accidentibus, quæ
 secum afferunt, malignæ possunt de-
 nominari, quamvis revera sint acutæ,
 ut ex prædictis verbis etiam colligi
 potest. Quæ ergo ex his vesicantia ex-
 quirunt? Nullæ equidem; si de pri-
 mis enim dicamus, eæ ab aura qua-
 dam venenata dimanant, quæ vel dis-
 solventis naturæ sit oporteat, ut Syl-
 vii sectatores contendunt; vel coagu-
 lantis ut Willisi fautores exclamant:
 Si solventis, quid magis nocuum,
 quam

* lib. 3. de crisib. c. 4.

quàm Vesicantia? quippe quæ ex cantharidibus, similibusq; sale quodam volatili corrosivo præditis, constant, & tantùm abest, ut calorem febrilem, ac veneni dissolventis vim possint obtundere, ut utrunque potius adaugeant, liquores reddendo magis fluxiles, & fermentationi idoneos; quod clarissimè patet injectione pulveris cantharidum in sanguinem recens è vena ægrotantis extractum, qui præfato commistus pulvere, totus in serum nigrum ac sublividum dissolutus jam abit. Si coagulantis est naturæ, quæro, vesicantia vel duntaxat coagulum fundunt, & ad cutim id non trahunt; vel dissolvunt & trahunt. Si tantùm fundunt, & vim ad corporis superficiem trahendi non habent? Ad quid ista fusio cum notabili detrimento patratur, si eadem citra perniciem sudoriferis, diureticisque effici benè potest? Si resolvunt, & trahunt, qua vi magnetica vesicantia hoc peragunt? quibus unculis, hamulisq; nocuum

ad

ad corporis peripheriam trahunt ?
 Poëtarum profectò ista sunt, non au-
 tem Philosophi : jurè igitur meritò
 Helmontius ^a exclamat „ Stulta
 „ subsidia circa corporis superfi-
 „ ciem, ubi centralia laborant & ob-
 „ fessa sunt, quibusque non expedi-
 „ tis ab hoste, frustra est, & no-
 „ cuum, quicquid per ejusmodi fi-
 „ miarum gesticulationes est inten-
 „ tatum. Vanum certæ spei rudi-
 „ mentum est velle per consequens
 „ radicem loco dimovere, aufe-
 „ rendo in fontem cruorem è pelle.
 Porro si trahunt, nùmne serosita-
 tes coagulati sanguinis excernun-
 tur, & seri educatione magis san-
 guinea massa ad coagulationem
 propendet ? Nùmne quicquid per
 ea evacuatur, exiguum est, neque ad
 minuendum peccantem humorem
 sufficiens ? Quis est præterea Artis
 Medicæ sic expers, qui grave da-
 mnum non agnoscit, quod, si ista tra-
 herent, ægrotantibus sit subeundum ?
 etc-

• lib. 4. de febr. c. 7.

etenim proculdubio tractio ista ab arteriis fieri deberet, ut à centro ad corporis extimam partem humores Vesicantia evocarent, quoniam in venis valvulæ impediunt; cumque autem vitiosi humores, ichoresque maligni intra venas à vobis collocentur, ut per arterias ad cutim transmitti possent, per cor ipsum ut primùm pervadant, necesse est, quod sine damno longè graviori contingere nequit.

Verùm si ab hisce primi ad secundi generis febres sermonem transferre lubet, cui exploratum non est, earum dissolvens fermentum per Vesicantia auctius fieri? Quem vestrum fugit ejuscemodi medicamenti genus ex Euphorbio, Sinapi, Cantharidibus, aliisque similibus acrimoniâ præditis componi? Cui incompertum, particulas hæc acres sanguini conjunctas, motuque ipsius circulari per totum corpus delatas, viscerum ardorem, sitim, dolores capitis, vigilias, deliria, phlogosimque augere? Testor Oribasium,

sium, Paulum, Aëtium, qui nunquam vesicantium usum in acutis morbis, sed solùm in iis ex frigida (ut more vestro loquar) causa productis, & in frigidioris temperamenti ægrotantibus probare ausi sunt. Testor^a Galenum, qui licet vesicantium ignarus, de remediis excalescentibus adeo extimuit, ut in continentibus febribus, & in omnibus hisce, quæ ex inflammatione ortum ducunt, frictiones, unctionesque calidas, immò verò etiam oleum chamæmelinum prorsus improbaverit.

Sopor & Perfrigeratio partium in febribus, licet Vesicantia indicent, diligenter est tamen videndum, qui Sopor, quæ Perfrigeratio sit.

Sed quæ vox cuiusdam vestrum ad aures accidit? Ergo ne in febribus malignis, quibus Sopor & Perfrigeratio partium contingunt, Vesicantia à nobis sunt omittenda & omnimodè rejicienda? Lethargici, Comatosi quomodo excitandi, si hæc ab Aula Medica arcetis? Refrigeratis quomodo calor nativus restituendus, si è medicaminum numero ista expungitis? Apage; hanc vestram opinionem à me

à me prorsus amotam volo . Nolite, quæso, in re minimè controversa putidè tritari . Soporì ut applicentur Vesicantia metuitis? Applico: Refrigerationi quin adhibeam vesicantia dubitatis? Adhibeo: breviter & aperte, ut omnis deinceps disceptatio dirimetur : Applicanda sunt sopori & partium perfrigerationi vesicantia concedam, sed cuicumque sopori & partium perfrigerationi, hoc abnuo, hoc recuso: sed quàm diligenter animadverti à vobis oportet, an sopor, à quo Vesicantia, ob dolorem excitandum, exposci videntur, non sit, qui paroxysmi principio evenire solet; quo tempore omnis febris, etsi intermittens, nunquam à sopore disjungitur; sed ei copuletur febris opus est, cujus venefica causa, cerebrum aggressa, affectionem lethargicam producat, ex qua non sic facilè æger evadit, nisi aliquo expergatur remedio: Perridiculum aliter esset iis ea admovere, qui sponte, accessione, ad declinationem tendente, à sopore

se

se vindicant, ut id non semel à quibusdam vestrum factum novi. At quod turpius fuit & jam in ore est omni populo, pulsus bonus postera die, & febrem jam intermissam invenistis, & à nullo alio oppressum symptomate lecto se teneri ægrotum exclamantem, quàm ab ulcere fœdo, vesicantium ope excitato, propriis auribus accepistis. Ubi gentium tantam temeritatem in re medica extitisse auditum est? tantam impudentiam?

Porro, ut vesicantia prosperum habeant eventum, diligenter etiam expèdere debetis, num sopor ab humoribus in ventriculum collectis proveniat; sæpe enim evenit, ut ex ipsis in stomachum, adjunctaque intestina congestis narcotici vapores ad caput ascendant, quo in casu, nisi dejectorio medicamine causam auferatis, inani conatu, ut æger resipiscat, vesicantia affigitis: in qua opinione, ne quis vestrum sine causa me esse credat, legat, rogo, historiam Pythonis

thonis filii, quam ^a apud Hippocra-
tem habemus, cui biliosa eruperunt,
& statim sopor sedatus fuit, febrisq;
mitigata. Quod quoque verum esse
testantur aurea illa Helmontii ^b ver-
ba „ Nec enim soporosus, quia dor-
„ mit, malè se habet, sed dormit,
„ quia malè se habet. Adeoque im-
„ pedire somnum non est utile; sed
„ duntaxat valet tollere radicem
„ soporis.

Insuper diligentius est attenden-
dum, ne somnus post vigilias contin-
gat, ut iis sæpe sæpius, qui plures in-
somnes duxerint noctes, evenire ob-
servamus: Sic pueri nonnunquam
per biduum, cum multum antea per-
vigilarint, maximo opprimuntur so-
mno, quem nemo vestrum est, ut ar-
bitror, qui nimium censet, si talem
necessitas exigit, & ex eo manifesta
excipitur utilitas. Fallor. Immodi-
cum omnes, quotquot estis, statuitis:
morbosum decernitis, & una voce
Vesicantia, Vesicantia adhibenda esse

EX-

^a lib.7. de morb. popularib. circa fin.

^b lib.4. de febr. 6.7.

exclamatis: Ecquæ actio unquã potest esse ab omni humanitate remotior, quàm hæc? Ecquæ omni barbarie crudelior, quàm cuti eorum, quibus somnus maximoperè sit profuturus, vesicantia, imò vexantia remedia, ut expergefiant, affigere? O humani corporis Tortores! Confectores!

Sopor denique vesicantia exquirens haud ille debet esse, qui à summa imbecillitate, viriumque exsolutione evenit, ut Primirofius^a memorat; Cuiam vesicantia tum conducunt, si ab iis magis, magisque vires infirmantur? Conferunt enim ista, cum tempestivè cuti admoventur, & eo morbi tempore, quo vires constant, & haud fractæ sunt: at ubi ægrotantium salus eo videtur redacta, ut ope humana servari jam amplius nequeat, ea affigere, esset perditos ægrotantes magis perdere? Hoc igitur monitum licet in foro Medico luce clarius innotescat, à vobis tamen, nescio qua insana temeritate excæcati non
aspi-

^a in comment. lib. 6. sect. 7. epidem.

aspicitur, cùm eo morbi tempore, quo munus optimi Medici est, Prædicere & sinere mori, ut Vallesius bene ^a scripsit, ipsa summo cum artis dedecore præscribitis.

Et ne nihil opertis oculis agatis, pariter perpensum & exploratum habere debetis, an perfrigeratio partium extremarum non ea sit, quæ accessioni contingit; quippe quæ minimè à venefica producta qualitate brevi tempore spontè evanescit. An à phlogosi interna originem ducat, ut non rarò in feбри leipyria, similique detentis contingit; tunc enim perniciosus & funestus esset vesicantium usus; in his febribus nanque interna viscera conflagent, & facilè à particulis calidis seu acrioribus vesicantium magnopere viscerū ardor augeri possit. Cæterùm hujusmodi febres cum tali partium perfrigeratione copulatæ de genere ardentium censentur. Sic Galenus ^b leipyrias vocat:

» Quoddam ardentium febrium per-

H

ni-

^a In comm. Epid. lib. 6. sect. 7.

^b de inæqual. temper. c. 8.

niciosum genus, quæque pariter ab Hippocrate^a in ardentium numero collocantur. Verum quis est, qui audet vesicantia ardenti febre detentis præscribere? Certè quidem nemo etsi Fautor & Encomiastes vesicantium est, ut præclarè Willis hisce verbis testatur, „ In constitutionibus^b im-
 „ pense calidis, ubi cum feri defectu
 „ sanguis aduritur nimium, atque si
 „ febricitantes cum æstu intolera-
 „ bili, vigiliis, aut phrenitidi sint ob-
 „ noxii, vesicantia minus ex usu esse
 „ videntur. Præterea Hippocrates totam curationis spem talium februm ponit vel in magna bilis evacuatione per secessum, aut per vomitum, vel in magna sanguinis effusione; quos omnes profectò naturæ motus vesicantium præscriptio avertere possit: Audite quàm rotundè hæc docet in^c Coacis, „ Qui ad ta-
 „ ctum minimè sunt æstuosi, evadunt
 „ phrenetici, maximè si sanguinem
 non

^a lib. de affectibus.

^b lib. de febribus.

^c ved. 54.

non profundunt: & alibi: Febrim
Leipyriam non nisi per choleram
solvi.

Sed agite: sopor & perfrigeratio
eo modo obtingent, ut, ad hoc ut
æger à somno arceatur, vel calor pri-
stinus membris restituatur, aliquod
expostulent remedium, quod sua vi
partes sanguinis subtiliores à narcoſi
liberare valeat, & liquidis circuitum
restituere: Quid vos cogit semper
ad vesicantia, ut his indicationibus
satisfaciatis, recurrere? Quid vos ad
ea continuò præscribenda impellit?
Quæ est ista vestra ratio? quæ mens?
Cur sopori ut præsto estis, graveco-
lencia aliquando naribus non admo-
vetis? Cur perfrigerationi frictioni-
bus & unctionibus calidis interdum
non subvenitis? Legite Cornelium
Celsum ^b, qui varia, & diversa con-
tra frigus, & horrorem, quæ febrem
ipsam vel antecedere, vel consequi
solent, proponit remedia; fomenta
nimirum calida, & sicca, frictiones

*Vesicantia
à Ps. Gale-
nicis incon-
sultè opti-
mis aliis
remediis
anteponi de-
monstratur.*

H 2 EX

^a vers. 120.

^b lib. 3. c. 11. & 12.

ex oleo vetere, testas & titiones extinctos panniculis involutos, & ejusdem generis alia. Legite Galenum, qui bene sciteque ad rem nostram præcipit „ Ad tales febres, „ sive ob inflammationem, sive „ etiam ob malignitatem refrigera- „ tas, iis artus fricare fortiter, & ca- „ lesfacere oportet. Quæ cum ita „ sint: Huccine Ars vestra medendi recidit, ut cum præ manibus tot alia tuta specifica habetis, Vesicantia semper decernitis, hæc probatis, hæc laudatis, quæ sunt incerti eventus, ipsoque morbo magis pernicio- sa?

Verùm esto sint hi affectus contumaciores, ut rubificantibus uti necesse sit, ut quid Sinapismos non applicatis, ut quid animalia exenterata non admovetis? Et si è sanguine hostile febris virus, vesicis in cute excitatis, evellere optetis, ut quid novum & innoxium vesicandi modū, cucubitarum ope, ab Henrico ab

Heers

Heers^a inventū in praxi dimittitis?
 Cur hæc intentata linquitis, quæ
 absq; tot molestiis miseros ægrotan-
 tes excitare & calefacere valent, &
 ad Vesicantia semper progredimini?
 Quæ est ista vestra sententia? quæ
 opinio? Specifica tuta non probetis,
 incerta probetis? quæ omnes Medici
 carissima habent, vos odistis? quæ
 acerbissimè omnes ita in abusum ha-
 bita oderunt, vos constantissimè
 diligitis? Quid? Ea tantum æstima-
 is, ut si fortè aliquando contingat
 egrotus, iis administratis, ex morbo,
 quo tenebatur, evadat, nullus dein-
 de morbus est, nullaque febris, ut
 ita dicam, quibus ea non esse præ-
 scribenda exclametis: sed quàm
 perperam tum Vesicantibus salutem
 jam revocatam adscribitis, Augusti-
 num Thonerum^b in Medica Palæ-
 stra exercitatissimum audite, Quod
 ,, si verò unus vel alter, ex complu-
 ,, rium numero, salvus evaserit, quid
 ,, mirum, si id factum non tam vesti-

H 3 cato-

^a Observ. Medic. 21.

^b Observ. Medicinal. lib. 1. obs. 20.

„ catoriorum ope , sed vel robore
 „ naturæ , vel aliorum medicamen-
 „ torum adminiculo , vel si febre
 „ declinante , natura jam victrice
 „ adhibita . Fortassis ægri illi æque
 „ fuissent restituti , si non applicita:
 „ Non igitur tam temerario jactu
 „ de corio humano ludendum , sed
 „ cautiùs , ac circumspectiùs agen-
 „ dum .

*Vesican-
 tium per-
 mittentia
 reclamantia expo-
 nuntur.*

Magna est vestra incogitantia ,
 Pseudo Galenici , magna profectò ;
 sed longè major est vestra temeritas
 cuicumque ægrotanti ea præscribe-
 re : Quinam vestrum , obsecro , quid
 ægri temperies , seu cōstitutio poscat,
 quid tempus , quid morbus requirat,
 attentè animadvertat ? Num tempe-
 ries ejus , cui vesicantia sunt adhiben-
 da , debet esse ad humidum inclinans,
 ubi scilicet sanguis feri satis magnâ
 copiâ redundat ? num tempus , in
 quo natura ad aliam evacuationem
 non sit inclinata ? num morbus , qui
 præ diuturnitate vires non infregit ?
 Sed quò proveho ! Cassus est labor
 alia

alia animadvertere, cum nemo vestrum, ut intueor, hæc secum ipse perpendit: Fabula enim est apud vos Temperies humida, quæ à Practicis tantoperè exquiritur, ut hujus remediij usum ægrotantes bene tolerent, atq; ulcuscula ab eo in cute excitata ichorem satis copiosum sine dysuria, aut magna loci vesicati phlogosi exsudent: Fabula, inquam, est, si ægrotos calidæ, & biliosæ, ut vulgò dici solet, temperiei, quorum nempe sanguis salinis, ac sulphureis particulis prægnans, sero modico gaudet, vesicantibus affligitis? Natura per alias partes ad evacuandum prona vos non tangit, cum in dies sudorem, vomitum, dejectionem, aliosque criticos motus, statu febris, iis summopere pervertitis. Diuturnitas denique morbi à vobis minimi reputatur, si Cachecticis, Hydropicis, Atro-Melancholicis, Gallica lue affectis, & aliis valetudinariis corporibus ea magno cum gâgrænæ periculo præscribitis. Quid

est, quod vos ad hæc sic temerè c uti affigenda impellit, nisi vexandi effrænata libido? Hæc excussit vobis sensus: hæc indicantium pondus trutinari non sinit; hæc permittentia confundit: reuuentia pervertit: hæc omnia inconsultè permiscere compellit. O Ingenia ad torquendum prompta! O Animos ad vexandum præcipites!

*Ingentes
Noxa ex
Vesicantiũ
prescriptio
ne edita
numerantur.*

Tandem quò meliùs ad coërcendum vestrum abusum utar argumento, quàm eo, quod ex irreparabilibus noxis ope vesicantium corpori humano inflictis, deducitur. Quid quæso utilitatis, dicite, ex iis tam sæpe adhibitis decerpitis? Nihil. Quid iuvamenti? Nihil: immo maxima detrimenta, damna pene infinita. Quæ si ita sint; ad quid sunt illa usui? quorsum tam crebrò adhibentur? Quanti ea æstimari, qua admiratione excipi, quanto applausu, atque assentatione laudari velitis? A qua profectò præfracta opinione amovere vos debet illud aureum Hippo-

po.

pocratis ^a documentum ; Duo in
 ,, morbis præstanda, adjuvare, aut
 ,, saltem non nocere. Sed quid per
 flexum ac circuitum vobis elo-
 quar? liberè dicam. Quot mictu
 sanguinolento (refugit animus, ea-
 que dicere reformidat) ab ipsis pro-
 moto vitam cum morte commuta-
 runt? Quot à sopore evasi in deli-
 rium incidere? Quot præ fiti tanta-
 lea, dolore seu ulcere vesicæ, urinæ-
 que ardore, sudoribus frigidis, ab a-
 crius particulis cantharidum exci-
 tatis vitæ pericula obiere? Quot mo-
 tibus convulsivis, gravissima spirandi
 difficultate, vomitu pertinaci interie-
 re? Quot denique (ò spectaculum
 miserum atque acerbum!) in inflam-
 mationem, gangrænam, sphacelum, &
 in ulcera curatu difficilia incurrerunt?
 Quis nanque, quis præ temporis bre-
 vitate poterit sufficiēter damna ab iis
 allata, quæ sunt pene innumerabilia,
 recensere? Quæ profectò, ut opinor,
 non contigissent, si unusquisque

ve-

vestrum nō tam repentē & inconsultē ea præscripsisset, sed hæc secum duo verba fecisset. Quid ago: fortē aliquid loci rationi & consilio dedisset, & non sic ad reliquias vitæ ægroantium lacerandas & distrahendas hisce medicaminibus adventasset.

P E R O R A T I O.

Ed ne ampliùs in hac causa
 tempus extrahatur dicen-
 do, Auditores Præclarissi-
 mi, finem jam faciam, eò
 quidem libentius, quò mihi omnes
 ad incredibilem impudentiam eorum
 coërcendam aditus arduos, ac potius
 interclusos jam video. Apud hos
 enim non ratio, non argumentum,
 non cujusquam auctoritas valet:
 Igitur eorum errata è Medicorum
 albo expunctione, non mea voce,
 nominum è tabulis Reipublicæ Me-
 dicæ abrasione, non meo stylo, ple-
 ctenda jam sunt. Qua de re vestra
 Auctoritas, Senatores Amplissimi,
 necessariò interponenda est: Vestrum
 erat, incluctabile frænum exitiali huic
 medendi methodo undique diffusæ,
 omnino injicere. Vestra interest, quod
 ad salutem communem pertinet, pro-
 spicere, atque consulere. Quid enim?

Diffi.

Difficilis ne hodie vobis, Clarissimi Viri, ea, quæ semper nunquam dubia fuit, deliberatio videtur, ex albo videlicet Galenicam Sectam instaurantium, eos expungendi? Constantem, si aliquid fortè sit, quod distrahit vestrum animum, abjicite: rectam sententiam cum ratione congruentem, cum Reipublicæ salute conjunctam gloriosius tuemini. Ad quid tandiu hoc Senatus consultum tanquam gladium in vagina fervetis, quin in eos distringitis, si id, & salutis omnium ratio, & vitæ omnium causa expostulat? Omnes enim, scitote, qui hoc loco adsunt, & qui ubique sunt, ut ab hisce corruptelis Patria vindicetur, vestram severitatem desiderant, vestram fidem implorant, vestrumque auxilium exquirunt: Omnes quicquid salutis, commodi habent, totam denique vitam in vestris sententiis versari arbitrantur. Nolite igitur eorum nomina diutius in Medicorum tabulis inscribi. Eja ex iis hæc tollite, expungite, exturbate.

Et

Et vos, Pseudo-Galenici, quid jam amplius expectatis? Ut quid vehementius exoptulamini? Num è Medica Republica exire mæretis? Quid enim est, quod vos tam in ea delectare possit? Num Auctoritatis gradus? Quid! Si fucati Galenici estis? Nomen ne, vestrumq; decus? sed quæ! si nemiñe, esse arbitror, in tanto populo Civem, qui vos, ut Sanguinarios non metuat, ut Stercorarios non prædicet, ut Vexatores non oderit. Quid soli vobiscum murmuratis? Si cum effrænate sanguinem misistis, propriis auribus multos cum Waldschmidt: „^a exclamantes accepistis „ Venæ „ sectiones, purgationes, scarificationes, setacea, fonticulos aliaque vel in ruinam, vel in carnificationem Generis Humani esse exco- „ gitata „ Quid caput quassatis? si multoties, cum cathartica temere præscripsistis, multos cum præ- citato^b Auctore pariter quærentes
au-

^a in epist. 1. ad Dom. Dolzumo

^b in med. Cartes. Thes. V.

auscultastis „ Nomē purgationis esse
 „ nomen impostoriū, cum non sit pur-
 „ gans , sed destruens , & hostile vitæ
 „ virus . Quid negotiū hic vobis am-
 „ plius est? si omnes, cum cuti incōsultè
 vesicantia affixistis, in illa Helmontii
 verba ^a prorumpentes audistis „ Ve-
 „ sicatoria semper nocua sunt , & à
 „ Spiritu nequam Molocho exco-
 gitata . Quid igitur est agendum?
 Quid consilii à vobis capiendum?
 Num doletis ex Medicorum cœtu
 discedere? Miserum sanè est, è Sa-
 pientum Virorum consortio dele-
 ri: at miserius est, tot Cives inspi-
 cere sub phlebotomo exspiratos: A-
 cerbum profectò est, ex numero Me-
 dicorum abradi: at acerbius est, in-
 tueri tot ægrotantes catharticis ad
 mortem deductos. Calamitosum sine
 dubio est, in Veterinatioꝝ cœtu
 adscribi: at calamitosius est, vesican-
 tibus interemptos aspicere. Ecquid
 exspectatis? En album: En syllabus
 Me-

^a lib. 4. de febr. c. 7.

Medicorum ; eja propriis manibus
vestra nomina inscripta expungite ?
Populi ne auxilium petitis ? roga-
re omittite ; etenim hic admurmurans
parato est animo ad id agendum , si
voluntate id non facitis . Ad fidem
numne Clarorū Virorum confugitis ?
Cassæ sunt vestræ preces ; totus enim
eorum coetus , si una voce loquere-
tur , hoc diceret : Quod sanguinis ,
quod roboris , quod salutis in me
fuit , id mihi Vos Pseudo-Galenici
phlebotomiis , catharticis , & vesican-
tibus temerè administratis , eripuistis
atque abstulistis ? Ecquid amplius
attenditis ? Ecquid hinc stantibus spei
est ? Senatus num silentium animad-
vertitis ? Ah , ne simplices tantope-
rè ? si ex hujus Præclarissimi Senatus
ore sententiam exspectetis , erratis ; hi
enim , cùm quiescunt , probant ; cùm
patiuntur , decernunt ; cum tacent ,
clamant . Quæ cùm ità sint , tantà
ne amentia præditi , atque audaciã
estis , ut non solùm non erubescatis ,
sed frontem etiam nobis ostendere
per-

pervicaciùs audeatis? Eja, nulla sic
in vos mora: paratus est Stylus: Syl-
labus est in promptu: severita-
tem res ipsa flagitat: vestra
nomina ex eo propriis
manibus expungi-
te, eximite,
abradite.
Dixi.

